

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Непэ — ныбжьыкIэхэм я Маф

Адыгэ Республикэм икIалэху
ыкIи иппгашъэху лъытэныгъэ
зыфэтшыхэрэр!

НыбжьыкIэхэм я Мафэ — къарыум, гушхуагъэм, тыхэгъэгу инеушырэ мафэ зыфэдэштэм ятамыгъэу щыт мэфэкIым фэшI тышъуфэгъушIо!

НыбжьыкIэгъур нэбгырэ пэпчэ ищы- IэныгъэкIэ анахь пIэлэ нэфэу ыкIи гум къинжырэ чэзыуоу щыт. ШыIэныгъэ гъо- гоу кыыхихыштым ар зышылъыхуэрэ, шIэныгъэхэр, къулайныгъэхэр зыщызэ- IуигъэкIэрэ уахът.

Адыгеим иныбжьыкIабэм яфэшъошэ шыпкъэу тарэгъушхо. Ахэм ацIэхэр Уры- сым имызакъоу, зэрэдунаеу щызэлъа- шIэх. НаукэмкIэ, бизнесымкIэ, спортым- кIэ, творчествэмкIэ, политикэмкIэ ыкIи общественнэ IофшIэнымкIэ ахэр зэлъа- шIагъэх. Адыгеими, зэрэпсау Урысые- ми янеушырэ мафэ зыфэдэштэр ахэм яп- хыгъэу щыт.

Адыгэ Республикэм игъэцкIэкIо ыкIи изаконихъухъэ хабзэ иIофшIэнкIэ ап- шьэрэ мэхъанэ зэратыр лъэныкIэхэм ре- нэу ащыщыгъ ыкIи ащыщ ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу ятыгъэныр. Непэ IофшIэнэу а лъэныкIэмкIэ зэшIуахырэ даклоу гъэ- сэныгъэр гъэкIэжыгъэнымкIэ, сенау- щыгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу ятыгъэнымкIэ Iофтхъэбзэбэ зэшIуахы.

НыбжьыкIэхэм Адыгеим ихэахыныгъэ ялахышIу зэрэхашIыащтым, ащ зыпкъ- итыныгъэ илгыным ыкIи нахь зэтэгъэп- сыхъагъэ хъуным ахэр зэрэхэлъэжъэштхэм тыхыгъэ тель.

ТиньбыжыкIэхэм тафэлъаIо неушырэ мафэм шIошгъуныгъэ фыряIэнэу, псау- ныгъэ пгъэрэ шыIкIэшIурэ яIэнэу, Адыгэ Республикэмрэ ти Хэгъэгъушхоу Урысые Федерациемрэ яфедэ зыхэлъ Iофэу агъэцкIэрэм гъэхъагъэкIэхэр шашIынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу

ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу
ИЗЭЦЭ Мухъамэд

Бгъэхэлъ тамыгъэхэр аритыжыгъэх

Республикэм ихэбзэухъумэкIо орган- хэм япашэхэм якоординационнэ зэлукIэу тыгъуасэ шыIагъэм Адыгеим и Лышъ- хъэу ТхъакIушынэ Аслъан бгъэхэлъ та- мыгъэу «Адыгэ Республикэм изаслужен- нэ юрист» зыфиIорэр Адыгэ Республи- кэм ипрокурор игуадзэу КIыкI Исмахи- лэрэ МыекIуапэ ипрокурорэу Андрей Фатиньмрэ шаритыжыгъ.

— Законностымрэ правопорядкэмрэ якъэ- ухъумэн шъуиIахышIу хэшIушыхъагъ, непи пашэу шъузэрэщыгъым елгытыгъэу прокуратурэм иIофышIэ ныбжьыкIэхэм шъуиопыт бай адэшIыгошIы. Гъэхъагъэхэм якъэкIуапIэр прокуратурэм иорганхэм кадрэхэмкIэ амалышхо яIэныр, шIшъэрлыгъэу апашъхъэ итхэр дэгъоу зэшIуахынхэр ары. А пстэури шъо дэгъоу кыжжъудэхъу, — кыIуагъ ТхъакIушынэ Аслъан.

Джащ фэдэу мы зэлукIэм зыныбжэ имыкIуагъэхэм зэрэхъэрэ бэджэшIагъэхэм якъыгъэхъэщынкIэ ыкIи язэхъфынкIэ ре- гионным ихэбзэухъумэкIо органхэр зэрэ- зэдэлажъэхэрэм епхыгъэ Iофыгъоми, нэмыкIэхэм шахэпIагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу



Ректорхэм зэхэсыгъо яIагъ

Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ яапшъэрэ еджапIэхэм яректорхэм я Совет ипрези- диум зэхэсыгъоу тыгъуасэ иIагъэр МыекIопэ къэралыгъо технологическэ университетым щыкIуагъ. Ащ иIофшIэн хэлэжыагъэх Адыгеим и Лышъхъэу ТхъакIушынэ Аслъан, гъэсэн- гъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ регионитIум яминистрэхэу Хъуажэ Аминэт, Наталья Наумовар.

Iофыгъо шъхъаIэу Советым изэхэ- сыгъо зыщытегушыIагъэхэр Адыгеим- рэ Краснодар краимрэ инженер гъэс- ныгъэм хэхъоныгъэ зэрашIышIышIыр ыкIи джырэ лъэхъаным диштэу ар зэ- рагъэпсырэр ары. Мы Iофыгъом мэхъа- нэ иIэу АР-м и Лышъхъэу ТхъакIушынэ Аслъан ылъытагъ.

Мы апшъэрэ еджапIэм зэрэщызэрэ- угъоигъэхэр зэригуапэр Лышъхъэм ипэублэ псалъэ щыхигъэунэфыкIыгъ. ШьолъыритIум яапшъэрэ еджапIэхэм яректорхэр непэ зэготэу зэрэздэла- жъэхэрэм гъэсэнныгъэм ылъэныкIокIэ шIуагъэ кызырхыгъэр, Советым иIоф- шIэн уахътэм кыгъээнфагъэу зэрэщы- тыр ыкIи ащ имэхъанэ зэрэмыкIодырэр ТхъакIушынэ Аслъан кыIуагъ. Реги-

ональнэ экономикэм ищыкIэгъэшт IэпIэсэныгъэ ин зыхэлъ специалистхэр кызырагъэхъазырышIтхэм ищыхъэ зэ- ретелъыр ащ хигъэунэфыкIыгъ.

ГушыIэр лыгъэкIотагъ Кубанскэ къэралыгъо технологическэ универси- тетым иректорэу Владимир Лобано- вым. ГъэсэнныгъэмкIэ шьолъыр зыкI зэрагъэпсышIыр, краимрэ Адыгеимрэ зэрэздэлажъэхэрэ тапэки зэрэлажъэ- кIотэштыр ащ кыIуагъ.

Нэужым Советым иIофшIэн ригъэ- жагъ. МКЪТУ-м иректорэу Блэгъожэ Хъазрэт кызырIуагъэмкIэ, 1994-рэ илгъэсым кышгъэжыагъэу инженер сэнэхъатым лъэныкIуи 5-мэ афэгъэ- загъэу фырагъаджэх. 2000—2009-рэ илгъэхэм джыри 10 хагъэхъуагъ, лгъэ-

ныкIо 14-кIэ шIэныгъэхэр арагъэгъо- тых. Непэрэ мафэм ехуIлэу инженернэ сэнэхъатыр нэбгырэ 3400-мэ аIэ кы- рагъахъэ. Егъэджэн IофымкIэ програм- мэ гъэнэфагъэу, шыкIаIкIэу агъэфедэ- хэрэм ректорыр къагъэушыIагъ, шы- кIагъэу яIэхэри кыыхигъэшыгъэх.

Джащ фэдэу студентхэм практикэ зэрэхъышIтым изэхэщэн ыкIи еджапIэр къэзыухыхэрэм иIофшIэн ягъэгъотыгъэ- ным иIофыгъохэм зэхэсыгъом шахэп- лъагъэх. Къэлошт илгъэсыкIэ еджэбум УФ-м и Президентрэ УФ-м и Прави- тельствэрэ яхъушъхъафыкIыгъэ къэра- лыгъо стипендиэ зыфагъэшъошэштхэм якандидатурэхэр зэдэгъэнэфагъэх.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Туризмэм шIуагъэ кыыхышIт

Мэкъуогъум и 26-м Адыгэ Респуб- ликэм иминистрэхэм я Кабинет зичэ- зыу зэхэсыгъоу иIагъэм тхъамэтагъор щызэрехыагъ Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат.

Пстэумэ апэу Премьер-министрэм игуадзэу Алексей Петрусенкэм кы- Iуагъ лэжъапкIэмкIэ республикэм непэ чIыфэ зэрэтемылтыр, IофшIэпIэ чIыпIэ зымыIэхэр процент 1,8-м зэрэмыхъурэр.

Нэужым АР-м туризмэмкIэ ыкIи курортхэмкIэ и Комитет итхъаматэу Владимир Петровым Темыр Кавказым икурортхэм яинфраструктурэ ихэхъо- ныгъэхэмкIэ ыкIи шынэгъончъагъэр ащыгъэпытэгъэнымкIэ Iофыгъоу зэра- хъэхэрэм Премьер-министрэр ащигъэ- гъозагъ.

Туризмэм республикэм зыщегъэ- ушъомбгъугъэным мэхъанэ зэриIэр КъумпIыл Мурат хигъэунэфыкIыгъ. Ащ ишIуагъэкIэ экономикэм хэхъоны- гъэхэр зэришIышIтхэр, бюджетым кы- хъэрэ хэбзэIахъхэм хэшIыкIэу зэра-

хэхъошIыр ащ кыыхигъэщыгъ. Къушъ- хъэ-лыжэ курортыр гъэпсыгъэ зыхъукIэ, туристхэм ащ зыщагъэпсэфын амал яIэ хъушIт, IофшIэпIэ чIыпIэхэри кызыIуа- хынхэ алъэкIышIт.

Джащ фэдэу зэхэсыгъом зыщыхэп- лъэгъэхэ Iофыгъохэм ащышI кIэлэщIы- кIухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ респуб- ликэм зэрэщызэхэщагъэр. Лагерьхэм яIофшIэн шыкIагъэу кыыхагъэщыгъэ- хэм Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашэу Аджыр Аслъан ягугъу кышIыгъ.

Министрэ пэпчэ зыфэгъэзэгъэ лъэны- къомкIэ Iофхэм язытет кIэкIэу кыте- гушыIагъ, пшъэрлыгъэ шъхъаIэу зэшIуа- хын фаехэм ягугъу кышIыгъ. Непэрэ мафэм республикэм Iоныгъор зэрэ- щыкIорэр къыриIотыкIыгъ мэкъумэщ хызмэтымкIэ министрэм. ЧыIэу мы кIымафэм шыIагъэм бжыхъасэхэм иягъэ зэраригъэкIыгъэр кыыхигъэщыгъ ыкIи ащ кыыхэкIыкIэ мыгъэ лэжыгъэу къарахырэ зэрэнахъ макIэр кыIуагъ.

Хъэ гектарым гурытымкIэ — центнер 28,8-рэ, коцым изы гектар центнер 22-м шегъэжыагъэу 45-м нэс къарахы. Пстэ- умкIи гектар 12000-м къехъу непэрэ мафэмкIэ бжыхъасэу Iуахыжыгъэр.

Джырэблагъэ къэлэ паркым шыхъу- гъэ хъугъэ-шIагъэми тегушыIагъэх. АщкIэ прокуратурэм зэрехъэрэ уплъэ- кIунхэр зэрэкIохэрэм лышIлээнхэу ыкIи тапэки ащ фэдэ хъугъэ-шIагъэхэр къэ- мыгъэхъугъэнхэм фэгъэзэгъэ къулы- къухэм анаIэ тырагъэтынэу КъумпIыл Мурат къафигъэпытагъ.

Планернэ зэхэсыгъом зыщытегушы- Iагъэхэм ащышIых республикэм икъэ- лэ шъхъаIэ игъоугбгъухэмрэ паркым кыпIэуль шьолъырымрэ яукъэбзын, язэтэгъэпсыхъан, федеральнэ програм- мэм кыдыхэлъытэгъэ спорт объект- хэр шIыгъэнхэм ыкIи псынэпкъхэр гъэ- пытэгъэнхэм япхыгъэ Iофыгъохэр.

Къулыкъу пэпчэ шыкIагъэу иIэхэр кыыхигъэщызэ, КъумпIыл Мурат пшъэ- рылгъэ гъэнэфагъэхэр афигъэуцугъэх.

ПАТЫКЪО Анет.



Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъу шьугагъ къыгъу апшгъэр профессиональнэ гъэсэнэгъ зэраригъэгъотырэм, наукэм ихъхьонэгъ ышхъэкъ илахъ зэрэхышхыгъэрэм ыкьи общественнэ-политикэ Иофшлэным чанэу зэрэхэлажьэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щыгъу тхылъ фагъэшшоагъ **Афэшлыжъ Тыркубий Индрис ыкьом**, социологие шлэныгъэхэмкълэ докторым, профессорым, апшгъэр профессиональнэ гъэсэнэгъ азыгъэгъотыр федеральнэ бюджет къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетым» философиермэ социологическэ икафедрэ ипашэ.

Илъэсыбэ хьугъу гуетыныгъэ фырилэу Иоф зеришлэрэм, Іеплэсэнэгъ ин зэрэхэлъым, муниципальнэ заказымрэ уплэкълунымрэкълэ Гъэорышлэлэм иІофшлэн нахьышлэу зэхэцэгъэным ышхъэкъ илахьышхо зэрэхышхыгъэрэм афэшл Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щыгъу тхылъ фагъэшшоагъ **Стриха Владимир Павел ыкьом**, муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекьуапэ» заказымрэ уплэкълунымрэкълэ и Гъэорышлэлэ ипашэ.

Зыфагъэхъазырыныр аублагъ

Адыгэ Республикэм Иофшлэнымкълэ ыкьи социальнэ хъхьонэгъэмкълэ и Министерствэ епхыгъэ учреждениехэр бжыхъэкълэмфэ лъэхъаным фэхъазырхэу техъанхэм фэшл ахэм япачэхэм охътэ благъэхэм эшлэуахын фэе Иофгъохэр афигъэнфагъэх министрэу Наталья Широковам.

Пстэуми апэу пашэхэм ашлэнэу шытыр япсэуалъэхэр, инженернэ инфраструктурэр бжыхъэкълэмфэ лъэхъаным зэрэфагъэхъазырыштхэм яплан зэхэгъуоцогъэныр ары. А планхэр Іоныгъом и 14-м ехьуллэу гъэцкълэгъэнхэ фае.

Зэшлэуахын фэе Иофгъохэм ащыц псэуплэ-коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм арасекълэ чыфэ зытэлъхэм атыжыныхэр, мы мафэхэми ахэмкълэ ыкьи электроэнергиемкълэ, газымкълэ, гъэ-

стыныпхъэмкълэ къатефэрэр игъом атызэ ашыныр.

Министрэм унашгъоу ышлэгъэхэм къащыдихэлъытагъ стационар социальнэ учрежденихэм мазэрэ ныкьорэм афигъун фэдиз гъэстыныпхъэ чъэпыогъум и 1-м ехьуллэу агъэхъазырын фаеу.

Нэжъ-Іужьхэу социальнэ фэлэ-фашлэхэр афэзыгъэцкълэрэ гупчэхэм япхыгъэхэри ащыгъу-пшагъэхэп. А гупчэхэм япашэхэми министрэм пшгъэрыл афишлыгъ нэжъ-Іужьхэм ящыкълэгъэшт гъэстыныпхъэр чъэпыогъум и 1-м ехьуллэу ягъэ-оллэгъэнхэу.

Мы Иофгъохэр зэкълэ гъэцкълэгъэ зэрэхъугъэхэм министрэр шагъэгъозэшт ыкьи ахэм афэгъэхъыгъэ зфэхъысжыгъэхэр ашы-штых чъэпыогъум и 3-м нэс.

(Тикорр.).

КУЛЬТУРЭМРЭ ПРОФСОЮЗХЭМРЭ

Зэдэлажьэрэмэ зэдырагъаштэ

Адыгэ Республикэм культурэмкълэ и Министерствэрэ республикэм ипрофсоюзхэм культурэмкълэ яІофышлэхэмрэ зэлукълэ зэды-рялагъ, 2009 — 2012-рэ ильэсхэм Иофэу зэдагъэцкълэгъэм тегушылагъэх. 2012 — 2015-рэ ильэсхэм зэрэздэлэжьэштхэм ехьыллэгъэ зэзэгъыныгъэм зэдыкълэштхэгъэх.

Пэублэ гушылэ зэхэхъэм къыщызышлыгъэу, АР-м культурэмкълэ иминистрэу Чэмьшгъо Гъазый республикэм и Шышгъэу Тхьакълэушынэ Аслъан Іэпылэгъу къафэхъуэзэ япшгъэ-рылхэр зэрагъэцкълэхэрэм къытегушылагъ. Адыгеим ипрофсоюзхэм я Федерацие ипашэу Устэ Руслъан цыфым ифитыныгъэхэм якъэхъумэн профсоюзхэр зэрэдэлажьэхэрэм шигъэгъозагъэх.

АР-м культурэмкълэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Н. Васильевар, Адыгеим ипрофсоюзхэм культурэмкълэ иІофышлэхэм ятхьаматэу Л. Пузанковар зэхэхъэм къышгъушылагъэх. Ядокладхэм ащыхагъэунэфыкълыгъ культурэмрэ профсоюзхэмрэ яІофышлэхэм ягъэхъагъэхэр, пшгъэ-рылгъэу зыфашлыжыгъэхэр.

Джырэ уахътэ культурэм иІофышлэхэм зэхъоклыныгъэу

ялэр макълэп. Ялэжъапкълэ къыхагъэхъагъ, зычлэсырэ унэхэр нахьышлукълэ зэблахъунхэмкълэ хабзэр Іэпылэгъу къафэхъу, загъэпсэфынэу путевкэхэр ара-тых. Арэу шытми, цыфым ифитыныгъэхэр къэхъумэгъэнхэм фэшл профсоюзхэм нахьыб ашлэн алъэкълыштыр.

Культурэм иІофышлэхэмрэ профсоюзхэмрэ тапэкли зэрэздэлэжьэштхэм фэгъэхъыгъэ зэзэгъыныгъэу зэдашлыгъэр зэрыпхэгъэх тхылъхэмкълэ Гъ. Чэмьшгъомрэ Л. Пузанковар зэхъожыгъэх.

АР-м культурэмкълэ иминистрэ игуадзэу Шъуапцлэкъо Аминэт фэгъэкълэштхэр афашлызэ еджакълэ агъэкълэшт ныбжыкълэхэм къыхахын алъэкълышт еджаплэхэм ащигъэгъо-загъэх, нэмыкълэ Иофгъохэми атегушылагъэх.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

ЭТНОКУЛЬТУРЭР

«Шъукъытфакълэ хъакълэплэ»

Псышлэпэ районым шыпсэурэ цыфыбэм этническэ культурэхэмкълэ карнавалэу «Шъачэ — къэлэ мэфэкълэ» зыфилэу мышц шырагъэкълэу гъэм хэлэжъэнхэу янасып къыхыгъ. Район гупчэ шыпкълэм хым тет «хъунклакълэхэм» ябыракъ шыгъэлагъэу къухъэ псынклэр къызыщлэагъом, зымыгъэшлэгъуагъэ зылъэгъухэрэм къахэкълыгъэп. «Хъунклакълэхэр» цыфхэм къафэчэфыгъэх, мэфэкълым къырагъэблагъэшттыгъэх. Нептуни бэрэ зэригъэжагъэхэп, гъэмфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэр къызэрэ-сыгъэр къыуигъашлэу цыфхэм къахъагъ.

Мэфэкълым хэлэжъэнхэу районым къэклогъагъ къалэу Шъачэ имэрэу А. Пахомоври. Бэмэ аІуклагъ, адэгущылагъ, зыгъэгумэкълыхэрэр зэригъэшлагъэх.

— Туристхэр нахьыбэу зыдакълэхэрэ псэуплэхэм ялы-



нэрэкълэ захьакълэхэм ыуж къэ-штокълэ ансамблэхэу «Шапсы-гъэхэр» ыкьи «Адыгэхэр» зыфи-Іохэрэм адыгэ джэгур къызэлъа-хыгъ. Еплыштхэри къэшгъо-

Клакълыху Мэджыдэ «Черкеси-ер картхэм къызэрагъэлагъо-рэр» зыфилорэ тхылъыр ащ фигъэшшоагъ.

Сурэтышлэу А. Воцейшук иІэшлагъэхэр шлогъэшлэгъонхэу А. Пахомоври яплыгъ. Къалэу Шъачэ шпэлэу цыкълэу, фаемэ, къыщызэлъуихынэу, Іэпылэгъуи къыфэхъунэу къыгъэгугъагъ. Нэужым шайуц къэзыгъэкълэрэ Алексей Погадаевым ищай ешъуагъэх, агу рыхыгъ.

Мэфэкълэр мэфэ реным зэпы-угъэп, зэхэцкълэхэм ар лъэшэу ягопагъ. Пчыхъэ клэхэ охьуфэкълэу цыфхэр чэфыгъэх, загъэпсэ-фыгъ.

Чыжъэу къыкълыгъэ хъакълэхэми мэфэкълэр агу рыхыгъ. Омскэ шыщ зэшхъэгъусэхэу Ирина ыкьи Сергей Мизинхэм къызэра-Іуагъэмкълэ, Іэкълэб хэгъэгухэми зашагъэпсэфэу хьугъэ, ау мышц фэдэу шычэфыгъэхэу, гъэшлэгъоныбэ шалъэгъугъэу зыкьи къыхэкълыгъэп. Джары Шъачэ къэлэ мэфэкълэу зыкълэджагъэхэр.

НЫБЭ Анзор.



ягъэу тэ цыфыбэу къызэрэштэн амалхэр тилэ хьугъэх, — къы-Іуагъ ащ. — Ахэм ащыц этно-туризмэр. Ащ нэІуасэ зыфэзы-шлырэ цыфхэу чыплэу зэфэш-хъафхэм къарыкълыгъэхэр нахьыбэ мэхъу, лъэпкъ культурэр ашлэ-гъэшлэгъон, ягуапэу адыгэ шхынхэр зыфэдэхэр зэрагъашлэх, адыгэ шъуашхэм, къашгъохэм яплыгъ.

Лъэпкъ культурэм и Гупчэ джэ лъэпкъ зэфэшхъафхэм «яшагъухэр» шызэлъуыгъагъэх. Іанэхэр шхыныгъохэмкълэ аушлэ-шттыгъэх. Мыщ адыгэ пласти, кьое хьалыжъуи, украинскэ бор-щи, урым шхыни — узыфаер зэкълэу шыплэгъунэу, уащыхэ-Іэнэу шыгъыгъ.

Адыгэ «шагум» бэ къыдахъ-шттыгъэр. Мэ Іэшлур дизыгъ, са-ехэмрэ цыхэхэмрэ ащыгъхэу пшгъашхэри клалэхэри шызэ-блэкълышттыгъэх, адыгэ орэдхэр шыжынычшыгъэх. Хъакълэхэр хьалыжъо стырырэ унэгъо са-

штхэри къызэрэугъоигъэх.

Шъачэ имэр шлухъафтын фамышлэу «шагум» дагъэкълы-жыгъэп. Шапсыгъэхэм яобщес-твеннэ парламент итхьаматэу



Ныбжыкълэхэр щытэжъугъэхъумэх

Мэкьюогъум и 26-р — наркотикхэм апэу-пужыгъэным и Дунэе маф. Джырэ уахътэ нар-котикхэм апышагъэу Адыгеим нэбгырэ мини 2-м ехъу шагъэунэфыгъ. Социальнэ кыныгъоу ащ къызыдихьырэмэ апэуцужьхэзэ республи-кэм егъэдэжъэнхэр шызэхашэх. Ахэм ащыц «Наркотикхэр зыдэмылгъ Мыекьуапэ» зыфилорэ Иофгъоу тыгъуасэ къалэм шыкълэуагъэр.

— Пшгъэрылгъ шъхьалэу тилэр тикълэлэцылкълэу наркотикым шыухъумэгъэнхэр, пэчыжъэ шыгъэнхэр ары, — къыІуагъ АР-м инарколо-гическэ диспансер иврач шъхьалэу Римма Спи-

ринам. — Профилактикэ Иофшлэнхэу тэ зэхат-щэхэрэм анэмыкълэу, ны-тыхэми пшгъэрылгышхо яІ. Тиныбжыкълэхэр къэтыухъумэнхэм пае зэкълэми тызэдэлэжынын фае.

Наркотикым пыщэгъэу цыфым ищыІэныгъэ гъогу укьуагъэ зэрэхъурэр, уз Іаеу ащ хахыхэрэр ныбжыкълэхэм къафалотагъэх. Илахьылхэм кыинэу аригъэлъэгурэр зыфэдизыр къызыІоты-кълэрэ фильмэхэм арагъэплыгъэх. Наркоманием зызэрэщыуухъумэшт шыкълэхэр медицинэм иІофышлэхэм къалотагъэх.

ШХОНЧЫБЭШЛЭ Рузан.



ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ ИОФШЭНЫР

Къэралыгъор Іэпылэгъу афэхъу

Продукциер нахыбъу къыдэгъэжыгъэнымкІэ, фэло-фашлэхъу агъэцакІэхэрэм ахэгъэхъогъэнымкІэ, ІофшІэпІэ чІыпІэхэр къызылхыгъэнымкІэ предпринимательствэ цыкІум ыкІи гурытым къэралыгъор бэкІэ ащегугы. ТапэкІи ахэм хэбоньгъа-кІэхэр ягъэшлэгъэхэм, предприниматель ІофшІэным фежыгъа-кІэхэр алъэ тегъэуцогъэхэм афэшІ ежъ къэралыгъоми пшъэрылыгъэ гъэнэфагъэ зыфегъэуцужы. Норматив правовой актхэр нахъ къызырыкІоу ыкІи гурылгошІоу гъэпсыгъэхэм, хэбзэ-Іахъхэр нахъ макІэ шІыгъэхэм яІофыгъохэр зэрэзыхъэхэрэм имызакъоу, бюджет мылтыкІи Іэпылэгъу афэхъу. Адыгэ Республикэм илээс зэкІэлыкІохэм ателыгъэгъэ иреспубликэ бюджет изэхэгъэуцон зыфегъэхэкІэ а Іофым пІэуагъэхъашт мылтыкур къышчыдамылтыгъэу къыхэкІырп. Шыпкъэ, ахыцэ зыпІугъэхъэгъэн фэе лъэныкъуабэ ащ иІэшъ, предприниматель ІофшІэным Іэпылэгъу фэхъугъэным халъхъану агъэнафэрр ищыкІагъэм зэрэнахъ макІэр пстэуми ашІэ. Ауми, а Іофым бюджет ахыцэу хахъэрэм зыкъызэрищэфыжыштыр хэбзэхъухъэ ыкІи гъэцэкІэкІо органхэм зыщэгъэгъушхэрп.

ШъхъэзэкІо предприниматель ІофшІэныр ыкІи мэкъумэщ (фермер) хызмэтыр езыгъэжыгъа-кІэхэр алъэ тегъэуцогъэхэм фэшІ арагышт къэралыгъо Іэпылэгъоу бюджетым къышчыдалгытагъэр атегощэгъэным шэпхъэ гъэнэфагъэ пылэ. Ащ шІыкІэ

шъхъаІу иІ конкурсым хэлэжыгъэныр ыкІи ащ дэгъоу зыкъышчыгъэлъэгъоуныр. Адыгэ Республикэм экономикэ хэбоньгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ и Министерствэ илээс къэс зигугъу къэтшІырэ Іофым ехыылІэгъэ конкурс зэхещэ, ащ хэлажыгъэ зышІоигъохэм шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атетэу ищыкІэгъэ тхылъхэр агъэхъазырых, комиссиет рахыылІэх. Мыгъэ джащ фэдэ конкурсэу зэхашагъэм тхылъхэр къызырахыылІэх фэе пІалъэу ыгъэнафэщтыгъэр жьоныгъокІэ мазэр ары.

Экономикэ хэбоньгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ Министерствэм предпринимательствэ цыкІум ыкІи гурытым Іоф адэшІэгъэнымкІэ иотдел ипашэу Марина Петинам къызэрэтиІуагъэмкІэ, конкурс комиссиет джырблагъэ зэхэсыгъо иІагъ. Ащ ІофыгъуиІу шытегушыІагъэх: къэгъэлъэ-

гъон зэфэшъхъафхэм ахэлэжыгъэным фэшІ предприятиехэм, предпринимательхэм хъарджэу ашІыгъэм шыщ Іахъ афызэкІэгъэжыгъэныр ыкІи иунэе Іоф зэхэзышІи шъхъэзэкІо предприниматель ІофшІэныр езыгъэжыгъаІэхэм грантхэр ятыгъэхэр. Предприниматель 269-м къырахыылІэгъэ тхылъхэм афашІыгъэ зэфэхысыжыым тегъэпсыкІыгъэу комиссиет унэшъуиІу ышІыгъ. Къэгъэлъэгъонхэм чанэу ахэлажыгъэхэ хъарджэу ашІыгъэм шыщ Іахъ афызэкІэгъэжыгъэным фэшІ ЗАО-у «Щэ заводэу «Шовгеновский» зыфІорэмр Кошхъэблэ районым шыщ шъхъэзэкІо предпринимателэу Вадим Сиротенкэмр сомэ мин 200 зырыз арагъэнэфагъ.

Грантхэр къыдэхыгъэным ехыылІэгъэ конкурсым хэлэжыгъэхэм къатыгъэ тхылъхэм балл

шІыкІэм тетэу комиссиет уасэ афшІыгъ. Сомэ мин 200 зырыз (тІэкІу ащ нахъ макІэхэри ахэтых) арагыштэу шъхъэзэкІо предприниматель ыкІи мэкъумэщ (фермер) хызмэтыр Іэ 76-рэ къыхахыгъ. Пстэуми анахыбъу (17 зырыз) баллхэр рагъэжыгъэх Мыекъуапэ шыпсэурэ шъхъэзэкІо предпринимателэу Нэгъуцу Нурбийрэ Кошхъэблэ районым шыщ шъхъэзэкІо предпринимателэу ГостэкІо Адамрэ. Баллхэр 16-м нагъэсыгъэу ахэм къаІэ-лэкІох Мыекъуапэ Іоф шызышІэрэ шъхъэзэкІо предпринимателэу ЦуекІо Рустемрэ Красногвардейскэм шыщ предпринимателэу Бузэрэ Аминэтрэ. Зы балл ныІэп ахэм ауж къызыринагъэхэр Красногвардейскэ районым шыщ шъхъэзэкІо предпринимателэу Любовь Кирпиченковар, Кошхъэблэ районым шыпсэурэ шъхъэзэкІо предпринимателэу

Къэшэй Зарет, Мыекъуапэ шыщхъу Жанна Вартанянр Сергей Романовырмр. Ахэм къаІэлэкІох балл 14, 13, 12, 11 ыкІи балл 10 изыгъэжыгъэ купхэр.

Зэфэхысыжыгъэхэм нафэ къызэрашІыгъэмкІэ, конкурсым хэлажыгъэи текІоньгъэр къыдэзы-хыгъэхэм янахыбъэм Мыекъуапэ Іоф шашІэ. Ахэр нэбгырэ 37-рэ мэхъух. ТекІоньгъэр къыдэзыхыгъэ пчъагъэмкІэ Кошхъэблэ районым ятІонэрэ чІыпІэр уыбытыгъ. Ащ шыщ шъхъэзэкІо предприниматель ыкІи мэкъумэщ (фермер) хызмэтыр Іэ нэбгырэ 18-мэ грантхэр афагъэшъошагъэх. Адрэ районхэм ыкІи Адыгэкъалэ ашыщхъу грантхэр къыдэзыхыгъэхэр пчъагъэхэмкІэ 2-м къышчыулагъэу 5-м шІо-кІыхэрп.

Конкурсым хэлэжыгъэхэм грантхэр ятыгъэхэм пстэумкІи республикэ бюджетым къыхэкІыгъэ сомэ миллион 15 пэ-Іуагъэхъагъ.

ТыкъызытегушыІэрэ темэм ехыылІэгъэ конкурс Урысые Федерациет экономикэ хэбоньгъэхэмкІэ и Министерствэ илээс къэс зэхещэ. Шэны зэрэхъугъэу, Адыгейри ащ хэлажы. Ау тиреспубликэ зэрэщыгъэпсыгъэм фэмыдэу, а конкурсым икІэххэр зэфэхысыжыгъэхэм пІэлэ кІыхъэ иІ. Илээсым ыкІэхэм адэжъ ныІэп Іоми хъушт ащ икІэххэр нафэ къызыхъуштыр. Арышъ, федеральнэ гупчэм къыкІышт Іэпылэгъур зыфэдизыштыр ыкІи къызаІу-кІэщтыр джырэкІэ къэшІэгъуай.

СЭХЪУТЭ Нурбий.



ТЕУЦОЖЬ РАЙОНЫМ КЪЫРАТХЫКІХЪХЭРЭ

Урамым асфальт тыралъхъагъ

БэмышІэу Теуцожь районымкІэ къуаджэу Нэшукъуае иадминистраторэу КІыкІ Юныс япсэупІэ икыбэзныгъэ, ячылэ урамхэр зтегъэпсыхыгъэхэм шысэтэхыпІэу зэрадэлажыэрэм, ащ фэшІыкІэ иІофшІэныр зэрэзыхъэхэр афэгъэхыгъэ тхыгъэ тигъэзет къыдгъэхъагъэ. Ащ къышчылоштыгъэ джыри къуаджэм изтегъэпсыхыгъэ гухълышІухэр зэрэІахэр, къоджакІэм дэт къхалъхэм екІурэ гъоугум асфальт тыралъхъану зэрэщыгъэр.

Ащ тидыхъэ темылыгъэхэми, ежъ зи етІогагъэп. Сэмэркъэоп ныІа непэ фэдэ мафэу зэкІэ лъапІэ зышыхъугъэм ащ фэдэ ІофшІэныр мылтыкІи зымыІэ къоджэ администраторым зэшІуихыныр. Арэу шытми, тызызэдэгущыІагъэм ыуж мазэ темышІэзэ КІыкІ Юныс игущыІэ гъэцэкІэжыгъэ хъугъэ.

АвтомашинэмкІэ гъоугум тырыкІуагъэти, ащ спидометрэу итымкІэ асфальтыр зытыралъхъагъэм икІыхъагъэ километрэрэ ныкІорэ зэрэхъурэр зэдгъэшІагъэ, ежыри зыІудгъаІи гушыІэгъу тшыгъэ.

— Мы Іофым ыуж тызыхъагъэр Мыгу Рэшыдэ республикэм и Парламент идепутатэу зыштыр ары, — еІо КІыкІ Юныс. — Зэри, КІыкІ Славик, КІыкІ Хъанахъуи тызэгъусэу ыдэжъ тыкІуи тельэІугъагъэ гъоугум асфальт тфытыраригъэлъ-

хъану ыкІи ащ изэшІохын охътабэ тыригъэкІодагъ. Джы ма-

рышъ, олъэгъу зэкІэ дэхэ дэдэу зэрагъэпсыгъэр. Асфальтыр тырызыгъэлъхъагъэр «Адыгеяавтодоры» ары, ІофшІэныр ыгъэцэкІагъэх Пэнэжыкыуае дэт ІофшІапІэу Хъабхъу Аскэр зипэшэ «Дортранссервисы». АпэрэпшІэу псыкІэчыпІэхэр агъэтэрэзыгъэх, етІанэ гъоугум мыжъор дэгъоу тыратэкъуагъ, ар зэрагъэфэжыгъэ, аубэжыгъэ, асфальтыр тыралъхъажыгъэ. КъоджэкІэ гъоугу къхалъхэм екІурэр ащ зынагъэсым къамыгъэуцоу бІащи, Джэджхъаблэ кІорэ гъоугум тырашъжыгъэ. Арэуштыр зэрэхъугъэр къоджэдэсхэм ягуап, ащ щэгущІулыкІы. ШІэлэ кІэкІым ІофшІэныр агъэцэкІагъэх. Мафэ къэс нэбгырэ 15 фэдизмэ Іоф ашІэщтыгъ. Лъэшэу тафэраз Джэндархэу Пшымафэрэ Налбийрэ, Хъутхэм ашыщхъу Къэп-лъанрэ Вячеславрэ, нэмыкІэхэми.

Ащ ІофшІэныр шыухыгъэ хъухэрп. ПсэупІэм иадминистратор къызэрэтиІуагъэмкІэ, пстэумкІи Нэшукъуае иурамхэр зэрэхъухэр 15. Ахэм язытет нахышІу зэрашыштым ыуж итых. Ащ фэшыхъагъ ахэм ашыщ урам горэм метрэ 800 икІыхъагъэу джыри асфальт тыралъхъану къызэрэтиІуагъэр.

Дэгъугъэ Нэшукъуае иадминистраторэу КІыкІ Юныс къэбэзныгъэмкІэ, къоджэ урамхэм язтегъэпсыхыгъэ иІофшІаІэ адрэхэм шысэ афэхъугъэмэ.

Нэбгырэ 600 фэдизмэ защагъэпсэфыгъ

Теуцожь районым гурыт еджэпІэ 11 ит. Ахэм ашыщэу 8-мэ гъэмэфэ зыгъэпсэфыпІэ лагерхъу ашыцэхэщэгъагъэхэм мэфэ 21-рэ защагъэпсэфыгъ, апкышъол ашагъэпытагъ кІэлэджэкІо 590-мэ. Лагерь пэпчэ кІэлэгъэджи 10 — 15 епхыгъагъ. Анахъ инэу кІэлэджэкІуи 160-рэ зышчыгъэпсэфыгъэ Пэнэжыкыое лагерым кІэлэгъэджэ 20 фэдизмэ Іоф шашІагъ.

Лагерьхэр гъэуцыІалъэхэмкІи, хъакухэмкІи, нэмыкІэу ящыкІагъэхэмкІи зтегъэпсыхыгъагъэх, дэгъоу ашыфэпщырыхъэщтыгъэх, ашагъашхэщтыгъэх. Ягъэпсэфыгъо уахъти гъэшІэгъонэу зэхэщэгъагъ.

Спортивный инвентарэу арамьгъэолла-гъэ шыІагъэп, футболи, волейболи, баскетболи рагъашІэщтыгъэх, шахматхэмкІи, шашкэхэмкІи зэрагъэнэжыкыуштыгъэх. Медицинэм иІофшІэныр ренэу ахэтыгъэх, кІэлэцІыкІухэм япсэуныгъэ икызухъумэн анаІэ тырагъэтыгъ.

Културэм иІофшІэхэм (япщэр НапцІэкІо Руслан) график гъэнэфагъэм тетэу лагерхэм концертхэр къащатыштыгъэх, кІэлэджакІохэр агъэцэфыштыгъэх, агъэгущІоштыгъэх. Кружок зэфэшъхъафхэми Іоф ашашІэщтыгъ, ахэм кІэлэцІыкІухэр агукІэ фэшагъэхэу ахэлажыгъэщтыгъэх. Полициет, ГИБДД-м

яІофшІэхэри къахъахыштыгъэх, терроризмэ, гъогурыкІоным ыкІи наркоманиет афэгъэхыгъэ зэдэгущыІэгъухэр кІэлэджакІохэм адашІыштыгъ.

КІэкІэу къэпІон хъумэ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыпІэ лагерхъу районым игурыт еджэпІи 8-мэ ашыцэхэщэгъагъэхэм тапэрэ илээсхэм мыгъэ тІэкІу нэмыІэми нахъ дэгъоу, нахъ гъэшІэгъонэу, нахъ шІуагъэ къытэу кІэлэджэкІо 590-мэ защагъэпсэфыгъ, апкышъолхэри агъэпытагъэу, ядунэ хэплэкІэ-гурыІуакІи хахъо иІэ хъугъэу ахэр зэфашІыжыгъэх. Анахъ дэгъоу Іоф зышашІэгъэ лагерхъу районым гъэсэныгъэмкІэ игъэІорышІапІэ ипашэу ЕрэджыбэкІо Адам зыІэ къырыІуагъэхэм ашыщых Пэнэжыкыое гурыт еджапІэр (директорыр Хъабхъу Зарет), Нэчэрэзые гурыт еджапІэр (директорыр Бэгъ Марыет), Очэпшые еджапІэр (директорыр ДелэкІо Марин), Лъэустэнхъэблэ гурыт еджапІэр (директорыр Жэні Нурыйет).

— Ащ изакъоп, — еІо ЕрэджыбэкІо Адам. — Мыекъопэ районым ит зыгъэпсэфыпІэ лагерышІагъэхэм тиеджэкІо 200-м ехъу ГИБДД-м иавтомашинэхэр апэ итхэу ядгъащэхэи закышчагъэпсэфыгъ. Ахэм янахыбъэр кІэлабэ зыІэхэ ыкІи зыгъот мэкІэ унагъо-хэм къарыкІыгъэх. Хы ШІуцІэми ащэхэи закырагъэгъэпсэкІыгъ, чІыпІэ дахэхэри къарагъэлъэгъугъэх.

НЭХЪЭ Рэмэзан.



НЫБЖЫКІЭ ЛЪЭОЯНЭХЭР

ТИЗЭДГУШЫПЭГЪУХЭР

ЯгупшысакІэ уахътэм дештэ

Цыфым ищылэныгъэ гъогу анахь охътэ дахэу, чэфэу ыгу кынэжырэр ныбжыкІэгуар ары. НыбжыкІэхэм я Мафэ ехъулэу гушыпэгъу тыфэхъугъ Адыгэ Республикэм ныбжыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет ипашэу Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ.

Бэмэ агъэфедэрэ лозунгъу «НыбжыкІэхэр тинеушрэ мафэх!» зыфиорэр тэрэзылоп. НыбжыкІэхэр джырэ уахътэ щэпсэх, щэлажэх. Непэрэ ныбжыкІэхэр псынклэу мэгупшысэх, техническэу псыхьагъэх. Шыныгъэу зэрагъэгъотырэр, шылыныгъэм дэгъоу шагъэфедэ зыхъукІэ, джыдэдэм кынэу тызыхъотым нахь шІэхэу тыхэкІышт.

— *Мыхьамод, кэкІошт уахътэр зыфэдэцым тегупшысэх, тинепэрэ шылакІэ ныбжыкІэхэр зэрэхлажэхэрэм укытегушыпэ силоугъу.*

— Мы илъэсныкъом республикэм шыкІогъэ зэхыхъэхэм, мэфэкІхэм экІэми чанэу тахэлжыагъ, — кыелатэ Къэрэтэбэнэ Мыхьамодэ. — Ащ нэмыкІэу, Москва экономикэм, социальнэ Іофыгъомэ афэгъэхьыгъэу шыкІогъэ зэнэкьокъум нэгъыри 8 дгъэкІогъагъэ, ахэм ащышэу нэгъыри 3-м хагъэунэфыкІырэ чыпІэхэр кыдаыхъэх.

— *Политикэм, общественнэ шылакІэм, искусствэм, спортым чанэу закышызыгъэлъэгъорэ ныбжыкІэхэр тилэх. Ахэм комитетым сьдэуцтэу ишІагъэ аригъэкІыра?*

— Тэ зырызэу хэти тыдэлэпылэн амал тилэп. Ащ фэдэ ныбжыкІэхэр зэхыхъэхэм тэгъакох, Адыгеим ыцІэкІэ зыкыагъэлъэгъон амал ятэты. Тызэрашыгугъырэр кыагъэшпыпкэжыб. Джыдэдэм Интернетыр ары нахьыбэм кызбархэр кызыраыхэрэр. Ащ иамалхэр кызыфэдгъэфедэхэзэ, информационнэ порталэу тилэм шысэтэхыплэ афэхушчт ныбжыкІэхэм ясурэтхэр, ягъэхъагъэхэр кышытылох. АщкІэ ялэгъухэр зынэсынхэ алъэкІыгъэр ашІэ тшІоигъу. Ащ нэмыкІэу, комитетым илофшІэн зышлагъэшІэгъонхэм нэлуасэ зыфашып, кызбар зэфэшхьафхэр кызылэкІагъэхьанхэ алъэкІы.

— *Джырэ уахътэ гурит еджапІэхэр кызыухыхэрэ ныбжыкІэхэм зытыгъо уизытыхэр атыгъэхэу ашигъэрэ еджапІэхэм зэралъахыцтхэм пытых. Сэнэхъатым икыхэхынкІэ ахэм Іэпылэгъу ишІафэхъуа?*

— Илъэс кысэ фитыныгъэу

ныбжыкІэхэм яІэр нахьыбэ зэрэхъурэм дакоу, япшгъэрлытхэм зыкыалэты. Яамалхэр зыфагъэфедэн алъэкІэу дгъасэхэ тшІоигъу. Сэнэхъатыр модэм диштэу кызырэхыхырэр кьедгъэклурэп. Агу етыгъэу Іофым дэлъжээнхэм фэшІ хэкІыпІэшІухэр кыагъотырэр, ар тэрэзеп. ЯщылакІэ зэрапхышт сэнэхъатым икыхэхын нахь едгъэгупшысэхэ тшІоигъу, ащ фэгъэхьыгъэ форумхэр зэхэтэхэ. Политикэм, творчествэм, спортым нэлуасэ афэгъэшІых. АшлогъэшІэгъоным, агу рихьырэ Іофым хэшІыкІ дэгъу фырылэ хъуным пае Іэпылэгъу тафэхъу. Къэралыгъом, Адыгэ Республикэм шІаугъэу кыафыхын алъэкІышчыр кыафэтэуатэ.

— *Тиреспубликэ ит гъэмфэ зыгъэпсэфыпІэ лагерьхэм ялофшІэн рагъэжыагъ. Ахэм мыгъэ кыаколлэцт сабылхэм Іоф адзигъушІэцт?*

— Гъэмфэ зыгъэпсэфыгъом кІэлэцыкІухэр фэчэхъэу пэгъо-кІых. Илъэс кысэ тиреспубликэ зышызыгъэпсэфырэмэ япчъагъэ хэхъо. Адыгэ къэралыгъо университетым истудент нэгъыри 130-рэ лагерьхэм Іоф ашашІэнэу дгъэкІоштых. Илъэс еджэгъур зышаублэрэм кышгъэгъэжыагъэу ащ ныбжыкІэхэм зыфагъэхъазыры, культурнэ ыкІи джэгун программэ гъэшІэгъонхэр зэхатгъуох. Спорт зэнэкьокъухэр, концертхэр, шылыныгъэм епхыгъэ ІофшІэнхэр, психологическэ эдэгъушылэгъухэр программэм кыхеубытэх. Тэ ахэр тэуплэкІужых, тызедеплыжы, тиакыпл зэхатлхъэзэ нахьышІум тыкыфэкІо. Студентхэм ялофшІэн зырагъажыкІэ талъэплъэ, тиеплыкІэхэр ятэлэх. Мыщ фэдэ ІофшІакІэм студентхэмкІи еж сабылхэмкІи ишІогъэшхо кыакоу тэлъытэ.

— *Ткъом республикхэм ныбжыкІэ ІофхэмкІэ якомитетхэм ялофшІэн шІулгъэплэ? Зыпхыныгъэ здышІушІа?*

— Мы ІэнатІэм кыкызытехъэм апэ дэдэ Темыр Кавказым ишІолтырхэм ныбжыкІэ ІофхэмкІэ якомитетхэм тызэдлэжэ-нэу, Іофтыкыабзэхэр здызэхэтпэнхэу ззэгъыныгъэ адэсшІыгъагъ. Къэбэртэе-Бэлъкыарым, Къэрэ-



щэе-Щэрджэсым, Ингушетием яныбжыкІэхэр тизэхыхъэхэм кыатэгъэблагъэх, тэри тарагъэблагъэ. Ау икыоу тызэлъытэсынэу хъурэп, сыда плэмэ экІэ зыфэ-кІожырэр ахышэр ары. Сыдэу хъугъэми, тилофшІэн лъыдгъэ-кІотэшъунэу тэгугъэ, тызедлэ-жыбмэ, нахьышІум тыфэкІошт.

— *Район ыкІи кьэлэ администтрациехэм спортымрэ ныбжыкІэ Іофыгъохэмрэ ащыфэгъэагъэхэр зэгъуэхъу организацием шылажыбэхэмэ нахьышІоу зэхыхъэм кышыпІогъагъ. Арэушчтэу хъумэ нахь ишІагъэ кьэклонэу олгыта?*

— «НыбжыкІэ Іофхэр» зытІокІэ, ар шхъадж кызырэшІошІ, цыфхэм типшгъэрлытхэр тэрэзэу ашІэрэп. НыбжыкІэ политикэм епхыгъэ ІофшІэныр зыфэгъэхьыгъэн фаер ныбжыкІэхэм ягупшысакІ, яеплыкІ. Дэгъумрэ дэимрэ зэханыр ары. Пшгъэрлытэу тэ зыфэдгъэуцужыгъэр системэ гъэнэфагъэ хэлъэу тилофшІэн дгъэпсыныр ары. Район пэпчэ ялофыгъохэр, ягумэкІыгъохэр зэтэкІых. Зым иамалхэр нахь макІэх, адрэм игъот нахьыбэш, ипшгъэрлытхэр дэгъоу егъэцакІэх. Тэ тызыфаер экІэ общественнэ шылакІэм хэлэжырэ ныбжыкІэхэр форумхэм, зэхыхъэхэм икыу фэдизу ахэлэжээнхэу амал яІэныр ары. А Іофыгъохэм язэхэфын джыдэдэм буж тит.

— *Мыхьамод, ныбжыкІэхэм я Мафэ фэгъэхьыгъэу сыда кыа-пІо шІоигъор?*

— Шъуныбжэ емылтыгыгъэу нахь уасэ зыфэшъушыжынын фае. Ащ кыкІырэр: уахътэ зыфэгъу-гъэкІодырэм шъугупшыс, къэралыгъом амалэу кышгъуитыхэрэр жугъэфедэх. Шъуинахьыжхэр кышгъуыгъэу кытэжыных. МэфэкІым пае сышгъуфэгушІо, гъэхъагъэшІухэр шъушыпхъу шъуфэсІо.

— *Тхъагъэгъэспэу тиунчІэхэм яджэуапхэр кызырентжыгъэгъэхэмкІэ. Уигъухэлхэр кыб-дэхъунхэу пфэсІо.*

— Тхъагъэгъэспэу. Сурэтым итыр: Къэрэтэбэнэ Мыхьамод.

Дэгъур кыыхехы

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм епхыгъэ НыбжыкІэ Парламентым илофшІэн чанэу хэлажыхэрэм Мэрэтыкыо Рустам ащаш. Джыдэдэм Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр кыеухы, иеджэн аспирантурэм шылы-пидзэжыныу зегъэхъа-зыры.



— НыбжыкІэ организацием сызэрэхъагъэм ишІаугъэ-кІэ, дунаим еплтыкІэу фысІлэр гъэпсыгъэ хъугъэ, — ело Рустам. — Шылыныгъэм шысышы-кІэгъэ ІофшІакІэр общественнэ шылакІэм кыыхэхыгъ. Акыыл зыхэпхышт зІукІэ зэфэшхъафхэм сахэлэжыагъ, цыф гъэшІэгъонхэм нэлуасэ сафэхъугъ. А уахътэм епхыгъэу бэ гукъэкІыжыу сІлэр, ахэр си-ныбжыкІэгъум ианыхь лъэхъэнэ тхъагъохэу сэлъытэ.

Мэрэтыкыо Рустам адыгэ кІалэм ишэн-гъэпсыкІэ зыфэдэн фаем тетэу мзекІо. Янэ-ятэхэм шхъэкІэфэныгъэ афешы, кызышыхъугъэ хэгъэгур шІу елэгъу. ИгупшысакІэ, шылакІэм зэрэплъырэм купкІ аколцылытэу тыхэплъагъ.

Сурэтым итыр: Мэрэтыкыо Рустам.



Шылыныгъэм зыфагъэхъазыры

Непэ нэлуасэ шъузыфэтшышт кІэлэ ныбжыкІэхэм паспортхэр апэрэу мыгъэ аратыжыгъэх. Ахэр зэ-ныбджэгъухэу Нэхэе Руслъан, ЗекІогъу Рустам, Бэрэтэрэ Андзаур.

Апэрэу паспортыр я XV-рэ лІэшІэгъум Германием цагъэфедэу рагъэжыгъагъ. 1719-рэ илъэсым Петр І-м иунашгъокІэ Урысыем паспортхэр кыащаратхэу аублагъ.

— Сэ апэрэу Правительствэм и Унэ сьчІэт. Ащ кыырагъэблагъагъэхэм сызэрэхэтыр лъэшэу сугуапэ, — ело Нэхэе Руслъан. — СишІаугъэ республикэм езгъэкІыным пае дэгъоу седжэшт. Дзэ кыулыкыум ськлонэу сыфай, тикъэралыгъо кызыухъумэхэрэм ясатырэ сыхъуцощт, сэнэхъатэу кыыхэхышчтым сегупшысэ.

— Непэ Урысыем ииграждан шыпкыэ тыхъугъ, паспортхэр кытатыжыгъэх, — мэгъушІо ЗекІогъу Рустам. — Сэ адыгэ оредхэр сикІасэх, кыа-

шъомэ зафэсэгъасэ. Дунаим цызэлъашІэрэ ансамблэу «Налмэсым» икыэшъуако сыхъунэу сыфай.

— Сэ спортыр сикІас. Общественнэ шылакІэм чанэу хэлажыхэу непэ нэлуасэ сызыфэхъугъэ ныбжыкІэхэм афэдэу сэри мурадхэр сІлэх, — ело Бэрэтэрэ Андзаур. — Республикэм дахэкІэ ыцІэ рязгъэлонэу сыфай.

Мы кІэлэеджэкІо ныбжыкІэхэм анэхэм нурэр кыакехы. Ягухэлхэр кыабзэх, дахэх. Адыгэ лъэпкыым зиужыжы-нэу фаех.

Сурэтым итыр (джабгъумкІэ кыебгъэжынышъ): Нэхэе Руслъан, ЗекІогъу Рустам, Бэрэтэрэ Андзаур.



ДахэкІэ ягугъу ашІы

Адыгэ Республикэм шапІугъэ ныбжыкІэхэм Москва, Санкт-Петербург ыкІи нэмыкІ кыалэхэм апшгъэрэ гъэсэн-ныгъэ ащызэрагъэгъоты. Адыгеу зышапІугъэхэр ашыгъушпэрэп, ящытхэу арагъало.

Москва дэт фондэу «Адыгэхэр» зыфиорэм мэкьюогъум и 19-м зэхыхъэ шыкІагъ. Урысыем икыэлэ шхъаІэ

щызІукІэгъэ ныбжыкІэхэу диплом плыжыкІэ апшгъэрэ еджапІэхэр кызыухыгъэхэр агъэшІагъэх, шъухъафтын лъапІэхэр афашІыгъэх. Ахэм ахэтыгъэх Мыекъуапэ шышхэу Брагъунэ Рузанэрэ Афэунэ Марианэрэ. Тилъэпкыэгъу пшъашхэу Адыгэ Республикэм ыцІэ дахэкІэ рязыгъалохэрэм тафэгушІо, гъэхъэгъэшІухэр ашыпхъу тафэлъало.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ШхончыбэшІэ Рузан.



Тпэчыжъэ ыкIи тпэблэгъэ

ТЫРКУЕР

Ибрахимэ инэлуасэ тызэрэлуагъэр

Мыекьопэ кьал, мэлъытфэгъу мазэр кыхьэгъагI, дунаим идэхэгъу, тьдэрэ лъэныкьуи шхьон-тэгъагI.

Бэ зымыло башIэр телефонкIэ кысфитго, амал иIэу узымыгъэгумэкIыштым мурад гъэнэфагъэ зэриIэм гу лъытгъоягъэп. Чэтэо Ибрахимэ кыиоштым сежэ. ЗэлукIэгъубэкIэ зытесымыгъао сшIонгъом иуахтэ сфэсакьыи, ежыр зышхьамысыжъ адыгэ IофкIэ. Тыркуем шыIэгъэ купхэу зэхыхьэхэр зышхьгъэхэм зэряпэшагъэр сэшIэ. МыгумэкIыхэу хигъэтIысхьэм, гушхьIэ пэпчъ ызызэ, кысело:

— Уисурэтхэр Стамбул, Бурси кьарысшыжыкIы Анкара кьесцэлIэжыгъэх. Рамэхэм адзгъэуоджыгъэхэри кьахэкIыгъэх. ЗэкIэри зэзгъэзэфжыгъэх. Сурэт кьэгъэлъэгъопIэшхоу Чанкай районым шыIэр мэлъытфэгъум и 19-м, тхьамэфитIурэ Iоф ышIэнэу, кызыIуахышт, ащ тефэу урагъэблагъэш, зыгъэхъазыр.

Сигуапэ хьугъэми, сифэгутIу хьазырыгъэ гъусэ зэрэсимиIэм пае. Охьтабэ темышIэу Ибрахимэ нафэ кысфитшыжыкIы гум сызэрэримынэщтыр. Лы тегъэпсыхьагъэм ыгуи ышхьы хильхьэзэ зэрэекIоштым сицыхьэ тельжыкьэу уахьгэр кьэси тызэдежъагъ.

Къухьэлъэтэшхоу чэщыгу шIункIым иуашъо тизылтэсагъэм тисэу сегупшысэ. СыгушыIэрыеми, зысэIажэ. Лы шлагъом сышхьасы, Iофи-дэлъи иIэр сэш пае ежъ шигъэзыягъ. Стамбулрэ Бурсэрэ ащылагъэх гъэрэкло сикъэгъэлъэгъонхэр. Джы Тыркуем икьэлэ шхьаI зыфэгъуэнкIыгъэр. Уахьтэу Стамбул иаэропорт тызетесыштым слъэгъун икьун шыI. Зэпэжыужырэ къухьэлъэтэ тIысыпIэу дунаим тетыр зэкIэ зышхьэбгырыкIырэм ушхьэзшына, Чэтаори уигъусэжъэу. Сфэмыхъужырэ сэрэхьаты. Сызгъэрэхьатыхэрэм ащыт адыгэхэр зэкIэми зэрэхэблагъэхэр. Кьэлэ псау фэдиз хьурэ аэропортышхом дунаим тет цыфыр зэкIэ шаугъоигъэм фэд. ЯщыгъынкIи зэфэшхьафхэу, анапэкли зымыхьашыгъэхэу, гъунэ фэшлыгъуай шызэблэкIырэм. Инджылызыбзэр бэмэ агъэфедэ, араб-тыркубзэри кьахэшы, сяхьуапсэзэ, згъэшлагъоу сядэIу. ЗэмылIужыгъо лъэпкыбзэхэр зэпымыухэу зэхэсэхы. «Сыдэу сыхьуныгъа Ибрахимэ симыгъусагъэм?», — сыгу кыредзэ сфэмыхъужыкIэ. Адыгэ ныхохэр бэдзэрым зыкIохэкIэ Iэпэ-лъапэр нахьыбэу урысыбзэкIэ зэрэгущыIэщтыгъэхэр сыгу кьэкIыжышъ, сэщхьыпIы. АрынкIи мэхьу ыгу кысэгъуи бэ зымыIорэм гъусагъэ кызыдишынэу джыри зыкIыгыриубытагъэр.

Сэ сизакъоп псэукIэ гъэшIэгъоныр зыпигъохьэр, Тыркуем ышхьэрэ-кышхьэжыхэрэм зэкIэмэ

джары зэрафыштыр, укIытэм унигъэсэу адыгагъэм рекIы. Сэгъэшлагъо — сыд унагъуа мыр зышхьафхэу, пкIэнчъэуи Чэтаор афаусыгъэпи. Чэтэо шыпкьэу Чэтау, зэмыкIокIыжын Чэтау.

Аэропортышхоу Ататюрк ышIэкIэ шытыр гум кыгъэгIэу кIэракI ыкIи ины аэропортэу «Самихьэу» тызтесыр. Къухьэлъэтэ гъожышхьохэу зэгосхэм сахэплыхьэ, бгъэжышхоу шхьэукуэхэрэм афэдэхэу рэхьатых. Зэпэнэфыжырэ аэропортым макIа шыплъэгъуштыр? Рэхьатых икьулыкьушIэхэри, гушIубзыгъэхэу кыппэгъокIыкI, бзэр ошIэмэ, янэмэ укьальфыгъэу кыбдэгущыIэщтых. Сыхьат зыгъушхэу тызэрэтесыгъэр Самихьэ иаэропорт такыкь заули кытшхьыгъэп. Ибрахимэ зэнкIабзэу тикъухьэлъэтэ сыIуишагъ. Сыхьатныкьом кьэхьурэ хьатэ шымыIэу Анкара сынигъэсыгъ. Мысысыхэу огум шхьэрзэгъэ бгъэжышхоу гугъемылIырэ «Бонигъшхор» Тыркуем икьэлэ шхьаIэ шетIысэхыгъ.

Стамбул кьэлэжъ хы ШуцIэм зыIусыр лIэшIэгъу пчъагъэ мэхьу, ИстамбулкIэ зеджагъэхэм бэ темышIагъэми. Анкара бэкIэ ащ нахьыкI, хэгъэгум ыгузэгъу хьазырэу лышхьэхэм зыкьагъэзагъ, псэупIэкли кьыхахыгъ. Ар сэшIэти, зысфэгъэплыхьа-кIыштыгъэп. Ибрахимэ гу кысылытагъэш, IошхьыпIыкIы



нахь, пэрыохьу кысфэхьурэп.

Къэзгъэжъэу кызызтестакьокIэ, зы гушхьIэкIэ рэхьатэу джэуап кысетыжыкIы хэгущыIыкIыз. Тыркуем икьалэхэр дэгъоу зышIэрэм Анкара кьэлашхьэр ахигъэкIыжыныя, ари шIу дэ-дэу ышIэщтыгъэ. ЗэнкIабзэу хьакIэщ тегъэпсыхьагъэм тыкыгъэсыгъ, программэм ари шышхьыгъ. ДэхэкIау зызытэгъэпсэфым ыуж шхэпIэ дэгъум сыригъэблэгъагъ. Цыфыбэ чIэсыгъэп, хьоо-пшау, кьэбзэ-лъабз. ШапIэхэр зэкIэ зэфэдэхэу гуIэтыпIэх, яшхьынхэр IэшIух, уямышхьаIынэу кIэщыгъо закIэх.

Къыдгот Iанэм ыкIыб кытфэгъэзагъэу лышхо дэдэ горэ пэс. ГушхьIэ сыжэ кызырэдэкIэу зэхехышъ, псынIкIэу ышхьэ



кырегъэпхьуатгъэ, кызызпIэ-кIы. Сиадыгабзэ гъунэ кылытфэу гу лъыстагъ. Ибрахимэ, зэрихабзэу, мэхьыпIы нахь, ыжэ кызызэрихьэрэп. Лышхом ыжэ псыс фыжыкIэ Iупхагъ. Фэмы-щыIэжыкIы хьуи кьэтэджыгъ, зыкызызэпиригъази тIанэ кыкIэрыхьагъ, пэIупхэр кыгъэлан-ли адыгабзэкIэ сIам кыпIыхыгъ, Ибрахимэ кышхьэжыгъэш, зэфэчэфых.

Сальвадор Дали зэ-епллыгъокIэ кыбгурылоштэп

ЗгъэшIэгъуагъэмэ ащыт нэбгырэ миллионипIэ зыдэс кьэлэшхом Чэтаом инэлуасэ тызэрэ-щыIуагъэр. Лы нэгъуаджэу кысшышхьыгъэр цIэрыIоу, Ибрахимэ пэблагъэу кыгъэкIыгъ. Анахьэу игуапэ хьугъэр хэкум сызэрэщышхьэрэ сисурэтхэр

кIэлъыкIуагъэу ухигъэлы-хьухьэзэ, «сызышхьышхьыри сикъуаджи кышхьэхэнэп» зэсэIожы сэри сытэхьырэхьышхьызэ.

— Бжъэдэгъу сыкьекIы, Гьобэкуае сышхьы, — есэIо.

А гушхьIэхэм ауж шъэджа-шъэм хэпшыкIэу ынэхэм чэфыр кьакIэпсыгъ, кьэчэфыгъэу кыс-пигъохыгъ:

— Теуцожъ Цыгъо урикьоджэгу ащыгъум, — кызысIом сыкьэгъушIагъ. Лы цIэрыIом, иусэхэм зэрэщыгъуазэр, сикьоджэгуем икьэбар Тыркуем зэрэ-нэсыгъэр сикьогъэушхо хьугъэ.

— Цыгъо исурэт кьэгъэлъэгъоным хэтышъ, плъэгъушт, — есIуагъ, зэрэстынэу сыгу кызырихьагъэри кьесымыгъашIэу.

— СшынахьыкIэ сурэтышI, неущ кышхьуфэгъэзгъэIошт кыжъудэлэнэу, — рэхьатэу кыти-люжыгъ Исмет Оздэмыр Озбай.

Зэрэабазэри тигъэшлагъэ кьэбэртэзбзэкIэ дахэу гушхьIэрэм. Фэшьхьаф адыгэ лъэпкьхэм абзэхэми зэрафэгъулаири кыхэ-щышхьыгъ. ГушхьIэным ыгузэгъу тынэмысызэ лы Iушым гу лъы-тагъ тилофхэм ауж тызэрихьа-жыкIы фаем, IаплIышхьокIэ тыкы-гъэIотэжыгъ. Кавказ культурэм и Унэу Анкара кьалэм дэтым тэри Ибрахимэ фытигъэуэнкIыгъ. Кьалэр дэгъоу зышIэрэ Чэтаор шлоу мээекIо.

Тыкызынэсыгъэр унэ тегъэп-сыхьагъ, шэу зэтет, еIоллапIэ имыIэу ынэлуи ыкIоцIи зэдиш-тэу хьоо-пшау. Анахь сурэты-шхьышхоу дунаим тетыр зэкIэ ыгъэрэзэнэу ины, нэфын, лъагъ. Сызэрэтеплъэу сыгу рыхьыгъ, кысхэпшыкIэу сыкьэчэфыгъ. Кавказ культурэм Анкара кьалэ-кIэ итхьаматэу Агачэ Мухьдин Унал кытажэщтыгъ. Лы зы-шIугъо кьопцIэшху. Жыи кIэт, иинагъэ емыллыгъэу псынIкIэу мээекIо. Сурэтхэр зэдгъэкIушт дэпкь джэшышхьохэр кытегъэ-лъэгъух, ятIонэрэ кьатым исэмэ-губгъу кытфэгъэнафэ. Бгъуиш хьурэ дэпкь лъэгэшхьохэр хьоп-сагъох, Iэшлагъэхэр дэгъоу кы-зэришхьышхьыгъ нафэ. Хымэ кьэ-ралхэм кьарыкIэхэу сурэтышхьы-би кызырэуалIэрэри кытфи-луатэзэ, лы нэхх-гушхь тегъэп-сыхьагъэм тызэрэщэ. Тхьамэ-фитIу зэрэтипалъэри, тикаталог-хэри мин хьухэу зэрэхаригъэу-тыгъэхэри тигъашIэмэ, тигъэлъэгъухэзэ тилоф лъэгъэIуагъ. Игуа-пэу Чэтаор кызырэрэхьатыгъэм гу лъысэтэми, гъунэм нигъэсы-нэу теубытагъэ зэриIэр синэ-рылъэгъу.

Ибрахимэ кызыкIэхьугъэр шIу ышIэнышъ, псым хидзэнэу арын фае. Ащ фэдэ цыфхэр Тхьэм кьэгъэхьух нахькIэ, агъа-сэхэрэп. Цыфэу зыдэгущыIэхэрэм ар кызырэуашыхьатырэр мафэ кьэс синэрылъэгъу.

— Умылгъэгъуэ озгъэлъэгъушт, — кIэклэу кысело Ибрахимэ.

— Сымылгъэгъуэ закIэба Анкара зэрэпаоу, — есэIожы.

— Хьау, сурэт зыфасIорэр. Сальвадор Дали иIэшлагъэхэр мычыжыащэу кышхьагъэлагъо-хэшъ, усщэшт.

«Сальвадор Дали» стхьакIумэ кызысIом, сырэхьатыжышхьыгъэп. Чэтаом псынIкIэу сынигъэ-сыгъ сурэтышхьым иIэшлагъэхэр кызышхьагъэлагъорэм. Рекла-мэшхоу Дали ышхьэ сурэт зы-тетэу слъэгъушхьыгъэр сыгу рыхьыгъ. Кьэгъэлъэгъоным тынэмысызэ фильму тызэрэгъэпшыгъэр тыр-кубз кызырэллоштыгъэр. Сурэ-тышхьышхом ехьылIэгъэ фильмер фэлэзэу Ибрахимэ кызырэдзэ-кIыштыгъ.

Гъунэ ямыIэу кысшышхьыгъ сюрреалистхьом иIэшлагъэхэу слъэгъухэрэм. Апэрагъ ащ фэ-диз зэхэубытагъэу, Дали исурэт-хэр зэрэслъэгъухэрэр. Тхьытхэм кьатырадзагъэхэм мыхэр афэш-хьафыгъэх. Зымы фэмыдэ сурэт-хэм зэепллыгъокIэ ахэпIэзгъон цылагъэп. Сурэтышхь пэпчъ кы-гурылонэуи гъэпсыгъагъэп. Дали иIэпIэсэныгъэрэ игушхьысэ-еп-лыкIэрэ джырэ лъэхьанми макIэ кызыгурыIорэр. ЗгъэшIэгъуа-гъэхэм ащышхьыгъ цыфыбэ дэдэ хьурэ зыплыхьаIохэм зэутэI ахэмытэу Iэдэбэу зызэрагъазэр-рэр. Амал гъунэчъэ зылэ Iэшлагъэхэм кьытегъэзэжыкIы, мызэу, мытIоу сьапшыжыкIыгъэми, кызы-гурымыIуагъэхэр кьахэкIыгъэх. Ыгъунэ укьэсышхьунэу шытэп Сальвадор Дали.

Чыгуи, уашхьуи, тыгъи, мази зэкIэ зэдиIыгъ. Цыф кызырэ-кIом иамал кызыримишхьышхьыгъым урегъэгупшысэ. «Тхьэм ицIыф» зыфалохэрэм зэрэщышхьым ури-гъэгъуцафэу зэфэхьысыжыхэр уегъэшIых. Ежъ тыхыгъэ сурэт-хэу иIэшлагъэхэм ахэтхэм кьа-гъэнафэ Тхьэм ынэшIу кышхьы-фи сурэтхэр кызырэгъэхьыгъэ-хэр, кызыгурымыIуагъэхэр сыгу кьэохэми, кьафэгъэзэжъ зэпы-тынэу уахьтэ тIагъэп. Ибрахимэ яплыгъахэу шытыгъ Дали иIэ-шлагъэхэм, кьэзгъэпсынIкIэмэ ыгу кызырэмыоштыр кызыгу-рылогъахэу, сыхьатым кыгъэ-жъэу еплъэу зырегъажъэм.

Тилофхэм ауж тыхьажыкIы, тэ тисурэт кьэгъэлъэгъуапIэ текIу-жыкIыгъ. Лы шъэджащэу ыпэ-рэ мафэм тызIуагъэм кIыгъа-хьэу лышхо горэ кытфэкIуагъ. Мытхьытхьэу сIам кытхьыгъ. Ыпэрэм зэришынахьыкIэр кыуаымыIом, гъуащэщтыгъэп. Ари ины, нахь псыгуаIу, ыш-хьац кIыхьэ пыпхьыкIыгъ, рэхьат, сурэтышхь.

— Исмет Невзад Озбай сIэр, — кысело, ынэхэм хьалэлыгъэ-гупцIэнэгъэ-шыпкыагъэр кьа-кIэщызэ. Иадыгабзэ «мэлъэпао», тыркубзэр кьэбэкIэу мэгущыIэ. Iуплэ мафэ зилэ цыф хьалэ-лышъо тео.

КЪАТ Теуцожъ.
(Джыри кыкIэлъыкIошты).



Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Гъэсэныгъэ шъхьалэрэ гурыт (икъу) гъэсэныгъэрэ зэрагъэгъотыгъэ ныдэльфыбзэмрэ литературэмрэ зыкӀугъэхэр ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи литературэмкӀэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацие зэрашӀыхэрэ шыкӀэм ехьылӀэгъэ Положением фэгъэхьыгъэ

Урысые Федерацием и Законэу 1992-рэ ильэсым бӀдзэогъум и 10-м аштагъэу N 3266-1-р зытетэу «Гъэсэныгъэм ехьылӀагъ» зыфиорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу 2000-рэ ильэсым щылэ мазэм и 6-м аштагъэу N 156-р зытетэу «Гъэсэныгъэм ехьылӀагъ» зыфиорэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешӀы:

1. Гъэсэныгъэ шъхьалэрэ гурыт (икъу) гъэсэныгъэрэ зэрагъэгъотыгъэ ныдэльфыбзэмрэ литературэмрэ зыкӀугъэхэр ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи литературэмкӀэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацие зэрашӀыхэрэ шыкӀэм ехьылӀэгъэ Положениер гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм шегъэ-жыгъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМӀЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
жъоныгъуакӀэм и 29-рэ, 2012-рэ ильэс
N 127

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ ильэсым
жъоныгъуакӀэм и 29-м ышӀыгъэ унашъоу N 127-р зытетым игуадз

Гъэсэныгъэ шъхьалэрэ гурыт (икъу) гъэсэныгъэрэ зэрагъэгъотыгъэ ныдэльфыбзэмрэ литературэмрэ зыкӀугъэхэр ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи литературэмкӀэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацие зэрашӀыхэрэ шыкӀэм ехьылӀэгъэ Положениер

1. Гурыт (икъу) гъэсэныгъэ шъхьалэ зэрагъэгъотырэ программэхэм атетэу Иоф зышӀэрэ къэралыгъо, муниципальнэ учреждениехэу къэралыгъо мылӀыкӀу къызыфатӀупщыхэрэм гъэсэныгъэ шъхьалэ ыкӀи гурыт (икъу) гъэсэныгъэ ащызэрагъэгъоты зыхьукӀэ, ныдэльфыбзэмрэ литературэмрэ зыкӀухэрэ ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи литературэмкӀэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацие зэрашӀыхэрэ фэе шыкӀэр мы Положением къегъэнафэ.

2. Жэрылоклэ ыкӀи тхыгъэу экзаменхэр арагъэгъотыгъэу къэралыгъо (кӀэух) аттестациер арагъэкӀу.

3. Гурыт еджапӀэхэм яа IX-рэ классхэр къэзыухыгъэу:

1) урысыбзэр (мындылӀыфӀбзэр) зыкӀухэрэм, блэклӀ имылӀэу тхыгъэу экзамен арагъэгъотыгъэу, къэралыгъо (кӀэух) аттестацие ашӀых;

2) жэрыло экзамен арагъэгъотыгъэу, ныдэльфыбзэ литературэмрэклэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацие ашӀых.

4. Гурыт еджапӀэхэм яа XI-рэ (яа XII-рэ) классхэр къэзыухыгъэрэм ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи (е) литературэмкӀэ (ежъхэм къызэрэхахырэ тегъэу) жэрыло экзаменхэр алахыгъэу, къэралыгъо (кӀэух) аттестацие ашӀых.

5. Тхыгъэ шыкӀэм тегъэу экзаменхэр зэралахышт шыкӀэр зыгъэнафэрэ Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэклэ и Министерств (ыужыклэ Министертствэр тӀозэ дгъэкӀошт), жэрыло экзаменхэр — гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениер ары.

6. Къэралыгъо (кӀэух) аттестациер зэрагъэкӀухэрэ я IX-рэ, я XI-рэ (я XII-рэ) классхэр къэзыухыгъэу я IX-рэ, я X-рэ, я XI-рэ (я XII-рэ) классхэмкӀэ предмет пстэумкӀи «3»-м нахь мымакӀэу зыфагъэуцугъэхэр ары.

7. Къэралыгъо (кӀэух) аттестацием хэлэжъэнхэм пае я IX-рэ, я XI-рэ (я XII-рэ) классхэр къэзыухыгъэрэм гъэсэныгъэ шъхьалэ языгъэгъотырэ гурыт еджапӀэм лъӀэу тхылы рахьылӀэн фае аттестациер зэхашӀэнкӀэ мзэитӀу нахь макӀэ къэмынэжыгъэу.

8. Къэралыгъо (кӀэух) аттестацие ашӀыгъэхэр зыгъэнафэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждением ипедагогическэ совет ары ыкӀи ащкӀэ ильэсэу итым

ижъоныгъокӀэ мазэ и 25-м нахь мыгужьоу унашъо ешӀэ.

9. Гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениехэу къэралыгъо мылӀыкӀу къызыфамытӀупщыхэрэр къэзыухыгъэрэм, джащ фэдэу программэ шъхьалэхэм атетэу унэгъо кӀоцӀымкӀэ е ежъ-ежъырэу Иоф зыдашӀэжъыгъэу, гурыт (икъу) гъэсэныгъэ зызыгъэгъотыгъэхэм фитыныгъэ яӀ мы Положением диштэу къэралыгъо (кӀэух) аттестацием хэлэжъэнхэу. Къэралыгъо (кӀэух) аттестацием хэлэжъэнхэм зыщыкӀэлъӀэхэрэ тхылыгъэр гъэсэныгъэ зэрарагъэгъотырэ программэ шъхьалэхэм атетэу Иоф зышӀэрэ учреждениеу къэралыгъо мылӀыкӀу къызыфатӀупщырэм рахьылӀэн фае аттестациер рагъэжъэнкӀэ мзэитӀу нахь макӀэ къэмынэжыгъэу. ЫпшӀэкӀэ зигугъу къэтшыгъэхэр къэралыгъо (кӀэух) аттестацием зэрэхагъэхаштхэм ехьылӀэгъэ унашъор гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждением ипедагогическэ совет зышӀэрэ гъэсэныгъэмкӀэ учреждениеу ахэм ялӀэу тхылы зэралахыштхэм пшӀорыгъэу аттестациеу шызэхашагъэм ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи (е) литературэмкӀэ «3»-м нахь мымакӀэу къышхыгъэу зыхьукӀэ ары.

10. Къэралыгъо (кӀэух) аттестациер ильэсэу итым ижъоныгъокӀэ мазэ и 25-м нахь пасэу рагъажъэрэп.

11. Къэралыгъо (кӀэух) аттестациемкӀэ расписаниемрэ палӀэхэмрэ ильэс къэс зыгъэнафэрэ:

1) тхыгъэ шыкӀэм тегъэу экзаменэу ныдэльфыбзэмкӀэ атырэр — Министерствэм;

2) ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи (е) литературэмкӀэ жэрыло экзаменыр — гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениер ары.

12. Гурыт еджапӀэхэр къэзыухыгъэу фэгъэкӀотэныгъэ зилэ ушъхьагъухэмкӀэ къэралыгъо (кӀэух) аттестациер блэзытӀупщыгъэхэм мы ПоложениемкӀэ шыкӀэм тегъэу къэралыгъо (кӀэух) аттестациемкӀэ нэмыкӀ палӀэхэр афагъэнафэх.

13. Тхыгъэ экзаменымкӀэ икӀэрыкӀэу палӀэхэр зыгъэнафэрэ Министерствэр, жэрыло экзаменымкӀэ — гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениер ары.

14. Муниципальнэ районхэм (къэлэ койхэм) гъэсэныгъэмкӀэ яорганхэм (ыужыклэ гъэсэныгъэмкӀэ яорганхэр тӀозэ дгъэкӀошт) аязыавкэхэр къэралыгъо (кӀэух)

аттестациер шыӀэнкӀэ джыри мзэи 3 къэнагъэу къызырахыгъэу, гъэсэныгъэмкӀэ учреждениехэм яа IX-рэ классхэр къэзыухыгъэрэм ныдэльфыбзэмкӀэ экзамен зэралахышт тхыгъэхэм ятекстхэр къэралыгъо (кӀэух) аттестациер рагъэжъэнкӀэ мзэитӀу къэнагъэу Министерствэм гъэсэныгъэмкӀэ органхэм аӀэклэгахьэх.

15. Къэралыгъо (кӀэух) аттестациер рагъэжъэнкӀэ мзэи 3 нахь мымакӀэу къэнагъэр гъэсэныгъэмкӀэ органхэм гурыт гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ еджапӀэхэм яа IX-рэ классхэр къэзыухыгъэрэм ныдэльфыбзэмкӀэ экзаменэу алахыштхэм ятекстхэр гъэсэныгъэмкӀэ учреждениехэм аӀэклэгахьэх.

16. ЭкзаменхэмкӀэ текстхэр зыдэлӀ пакетыр экзаменыр затырэ мафэм экзаменхэм язэхашӀэн фэгъэгъотыгъэ комиссием итхьаматэ къызыгъотыгъэ а комиссием хэтхэмрэ гурыт еджапӀэм ия IX-рэ классхэр къэзыухыгъэрэмрэ щытхэу.

17. Экзаменхэм яыхын фэгъэгъотыгъэ комиссием Иоф зэришӀэшт шыкӀэр зыгъэнафэрэ гъэсэныгъэмкӀэ учреждениер ары.

18. НыдэльфыбзэмкӀэ тхыгъэ экзаменыр сыхьатыр 9.00-м рагъажъэ ыкӀи такыкӀэ 60-рэ (сыхьатр) ар атхы.

19. ГъэсэныгъэмкӀэ учреждениехэм яа IX-рэ, яа XI-рэ (яа XII-рэ) классхэр къэзыухыгъэрэм ныдэльфыбзэмкӀэ ыкӀи (е) литературэмкӀэ жэрыло экзаменхэр зэралахышт шыкӀэмрэ палӀэхэмрэ зыгъэнафэрэ гъэсэныгъэмкӀэ учреждениер ары.

20. Къэралыгъо (кӀэух) аттестацие ашӀыхэ зыхьукӀэ балли 5 системэр ары къызфагъэфедэрэр.

21. Мы Положением къызэрэщыдӀэлъыгъэу шыкӀэм диштэу икӀэрыкӀэу къэралыгъо (кӀэух) аттестациер Министерствэм ыгъэнафэрэ палӀэм ильэс еджэгъур рамыгъажъэу, зэхашӀэ.

22. ИкӀэрыкӀэу зэхашӀэрэ къэралыгъо (кӀэух) аттестацием хагъэхэрэр гъэсэныгъэмкӀэ учреждениехэм яа IX-рэ, яа XI-рэ (яа XII-рэ) классхэр къэзыухыгъэу къэралыгъо (кӀэух) аттестацием ильэхьан ныдэльфыбзэмкӀэ е литературэмкӀэ «3»-м нахь макӀэ къэзыухыгъэхэр ары.

Зэрарэу шъуагъэхьыгъэр къышъуфалъэгъужьын фае

Тихэгъэу и Конституции зэритымкӀэ, цыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ апелэн зи щылӀэп, ахэр къыдӀэлъытэгъэныр ыкӀи къэухьумэ-гъэныр къэралыгъом ипшӀэрылӀэ шъхьалэу щыт. Мыщ дэжыым къэлогъэн фае къэралыгъом занкӀэу цыфхэм зыпхыныгъэ зэрадыримылӀэр, а пшӀэрылӀэу лӀэнагъэхэм алухтхэм (чиновникхэм) зэрагъэцакӀэрэр. ШыпкӀэмкӀэ, ахэми ахэтых зилоф емыгъуэхэрэр, цыфхэм ягумӀкӀ зылымылӀэсыхэрэр, «бюрократ» шыпкӀэкӀэ пльыгъэмэ хьуштхэр.

Ащ фэдэ гугъэмылӀыфшӀэхэм зифитыныгъэхэр аукогъэ цыфхэр ыпшӀэкӀэ щылӀэ органхэм, улӀэкӀлун Иофхэм афэгъэгъотыгъэ органхэм, цыфым ифитыныгъэхэмкӀэ уполномоченнэм ятхьаусыхылӀэнхэ фаеу мэхъух. ЫкӀи нахьыбэрэмкӀэ ахэм яфитыныгъэхэр зыпкӀэ рагъэуцожьы, хэукъоныгъэ зышӀыгъэ ИофшӀэм тэрзэу зэрэмыкӀуагъэр гурагъало е пашӀэм ащ фэгъэгъотыгъэ ыужкӀэ арэуштэу земыкӀожьынэу. Ау ащкӀэ Иофгъо пстэури зэшӀохыгъэ хьугъэу пӀон пӀэкӀыштӀэп. Джыри ИофгъуитӀу къэнэ. Апэрэр — тапӀэкӀэ ащ фэдэ хэукъоныгъэхэр амышӀыжыныхэм е ахэм япчыбагъэ нахь макӀэ хъуным атегъэпсыхьэгъэ амалхэр сьдэуштэу зэралахыгъэ? ЯтӀонэрэр — цыфым ифитыныгъэхэр къыгъэгъунэу, уахьтэу, кӀуачӀэу, нервэу ыгъэкӀодыгъэр, ипсауныгъэ сьдэуштэу зыпкӀэ ригъэуцожьыштхэ?

Мы упчӀитӀуми яджэуап ти Конституции хэжыгъотӀэшт. Ащ ия 53-рэ статья зэритхыгъэмкӀэ, «къэралыгъо хабзэм иорганхэм е ахэм Иоф ащызышӀэхэрэм яхэбзэнчъэ зекӀуакӀэкӀэ (е зи амышӀэу ахэр зэрэщысыгъэхэмкӀэ) зэрарэу рахыгъэр къэралыгъом къы-

фихьакъыжыным ифитыныгъэ хэти иӀ». Ау Урысыем игражданхэм ащышӀхэр джыри есагъэхэп къэралыгъо органхэм ялофышӀэхэр ахэм мытэрзэу къазэрэдзекӀуагъэхэм пае компенсации (мылӀыкӀу) къаратыным кӀэдэунхэу. Цыфым ифитыныгъэхэр зыпкӀэ рагъэуцожьэу, хэукъоныгъэ зышӀыгъэ ИофшӀэр загъэпщынэкӀэ, Иофыр ащ дэжыи щыухыгъэ хьурэп. ЩыӀэныгъэм къызэригъэлъагъорэмкӀэ, хэукъоныгъэ зышӀыгъэ ИофышӀэхэр зэрагъэпщынэхэрэ десэ афэхьурэп. Жэрылоклэ ахэм зэрафагъэпыттагъэр шӀэхэу ащэгъушӀажьы, уахьтэ зытешӀэкӀэ выговорхэри атырахыжьы. Иофэу зэшӀотхыгъэхэр пӀэпӀэчъ мыхъуным фэшӀ Конституцием ия 53-рэ статья зигугъу къышӀырэ фитыныгъэр икӀоу къызыфагъэфедэу зырагъэсэн фае.

Цыфэу зэрар зэралахыгъэхэм къафырагъэкъужьыным фэгъэхьыгъэ искхэр органхэм зэралӀэкӀэгъэхэрэм елгытыгъэу мы конституционнэ положением сэ бэрэ зыфэгъэгъотыгъэу фаеу сэхъу. Сиопыт нэмыкӀхэми къафэфедэнэу сэгугъэ.

ЫпӀэ рапшӀэу къэслон мыр зэрэмылоф псынклӀэр. ЫпӀэсэныгъэшӀоу зыхэлӀ юристэу зэрищыкӀагъэм тегъэу иск документхэр къэзгъэхьазырынхэ зылыгъэкӀыштым иӀэпылӀэгъу шъуфэныкӀошт. Шъуифитыныгъэхэмрэ шъуифедэхэмрэ къэзыухьумэшт юристыр мыщ тегъэу зекӀон фае.

1. Зэрарэу ахыгъэр къафигъэкъужьыгъэным ехьылӀэгъэ искыр аӀэклӀэгъэхьаным ыпӀэкӀэ судым зыфигъэгъотыгъэ е административнэ шыкӀэм тегъэу хабзэм иорганхэр е ахэм ялофышӀэхэр хэбзэнчъэу къыжъудзекӀуагъэхэу зышӀалыгъэрэ тхылыгъэр

арихьылӀэн фае. Ащ фэдэ тхылыгъэр ежъ ышъхьэкӀэ къаӀихын фае.

2. Нэужым ащ зэхифын фае шъуифитыныгъэхэр зыукогъэ органыр къэралыгъо органэу е чыпӀэ зыгъэ-лорышӀэжыным иорганэу щытмэ. Сыда пӀомэ чӀэнагъэу арагъэшыгъэр къафигъэкъужьыгъэнымкӀэ искхэм ателыгъэгъэ ахьшӀэр бюджет гъэнафагъэм (федеральнэ, регион, чыпӀэ бюджетым) къыхэкӀышӀэ ары.

3. Етлани зышӀыжъугъэгъушӀэ мыхьушӀтыр ащ фэдэ искым къэралыгъо органэу зилофышӀэ изекӀуакӀэкӀэ пшӀэдэкӀыжъ зыхьырэмрэ казнэм илӀыклорэ щыхэгъэунэфыкӀыгъэнхэ зэрэфаер ары. ГушӀыгъэм пае, федеральнэ бюджетым фэгъэхьыгъэ искхэмкӀэ лӀыклор Урысыем и Минфин ары, Урысые Федерацием и субъектхэм мы Иофыгъор ежъхэм язаконодательствэкӀэ зэрагъакӀо.

4. Судым зыфэгъугъэгъэнымкӀэ палӀэу щылӀэхэри зылӀэкӀэшъумыгъэкӀыжъ. ЫнӀатӀэ зылыгъым изекӀуакӀэ хэбзэнчъэу алъытэн залӀэкӀышӀтыр хэукъоныгъэ зышӀыгъэ нэуж мзэишӀ нахьыбэ тырамыгъашӀэу ары. Моральнэ чӀэнагъэр къафырагъэкъужьыным пае сьдигъуи судым зыфагъэгъотыгъэу алъэкӀышӀт, ащкӀэ палӀэу гори щылӀэп.

ЯгугъэмылӀыныгъэу къыхэкӀэу мыщ фэдэ искхэмкӀэ финанс пшыныжъ зэрагъэхьыгъэхэм ыужкӀэ ащ фэдэ хэукъоныгъэхэр амышӀыжыныгъэу къысшӀэхъу.

Шъуифитыныгъэхэр аукуагъэу шъуенэгъуемэ, пытагъэ къызыхьыгъэгъэнэу, Иофыр ыкӀэм нэжыгъэгъэнэу сыкъышӀуаджэ.

Урысые Федерацием цыфым ифитыныгъэхэмкӀэ и Уполномоченнэу В. ЛУКИН

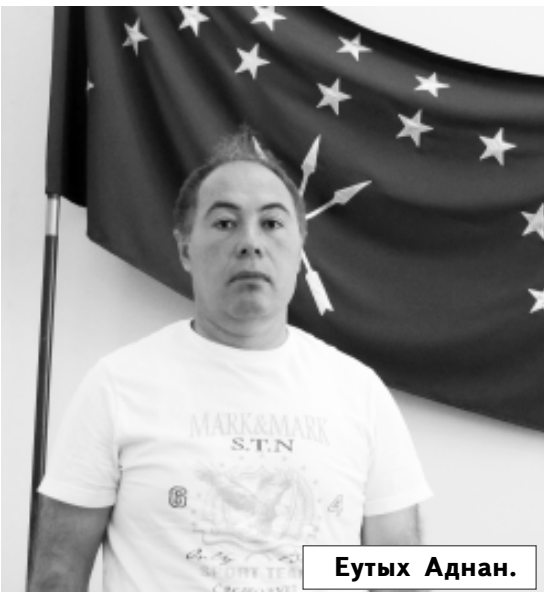
Тыркуем адыгабээр щызэраггэшлэшт

Тыркуем ис адыгэхэм еджапэхэм тыбээ ащызэраггэшлэнэу фитыныгыг ял хьуггэ. Ащ кытедгэггушылэ тшлоигбоу Еутых Аднан тылукагг. Кьэбарэу тызыщиггэгбо-заггэр гушлуагбоу зэрэщытым даклоу, уахьтэм диштэу аггэцэклен фэе лофыгбоу кьэнаггэри маклен.

— Илгэситлуклэ узэклэбэбжэмэ, Истамбул щызэхашггэггэ Адыгэ Хасэм адыгабээм изэггэшлэн фэггэхьыггэ лофыгбохэр кьыщалэ-тыггэггэ, — кьелуатгэ Тыркуем кьыкыжыггэ Еутых Аднан. — Телевидениемклэ адыгабээклэ кьэтынхэр зэраггэпсыщтхэм илгэклотыггэу тегушылэщтыггэ.

— Кьэралыггом ихэбээ шапхэмэ адиштэу телевидением кьэтынхэр зэхищэнхэр лоф кьызырыклоу зэрэщымытыр тэшлэ. Лээкьуацлэу тилэпкэггэм ахьырэр шхьэ-ихыггэу кьалощтыггэ.

— Джырэ уахьтэ зэхьоклыныггэшлэхэр тилэх. Адыгэ лээкьуацлэхэр атхынхэу упчлэхэр зэхэхэм кьыщалэтыггэ. Ныдэлфьбээклэ тилэпкэггэхэр зэреджэщтхэри тызыггэггэмкырэ лофыггомэ ащышыггэ. Тыркуем и Премьер-министрэу Реджэб Таиб Эрдуган, мэфэ заулэклэ узэклэбэбжэмэ, мырэушггэу кьылауагг: «Фаер адыгабээклэ еджаплэм щеджэщт».



Еутых Аднан.

— Бэрэ шьузэрэклэлэульгэм ишлуаггэ кьэклуаггэу олыта?

— Япчяггэклэ бэ мыхьурэ лэпкхэу Тыркуем исхэр бэшлаггэу ныдэлфьбээм изэггэшлэн клэдаох. Адыгэ Хасэу тызыхэтым лофыггуйш хэушхьафькыггэу кьылэтыщтыггэ: адыгабээм изэггэшлэн, кьэралыгбо телевидениемклэ адыгабээкли кьэтынхэр зэхашэнхэр, лэпкэ лээкьуацлэу тилэхэр хэбээ шапхэ ахэлэу тхыггэнхэр. Тыркуем ис тилэпкэггэу-

хэр ащ бэшлаггэу клэлэлых. Тэ тизакьоп. Абхазхэр, Кавказ шьолтырым кьыкыггэ лэпкхэм ащ фэдэ гумэкыгбохэр бэшлаггэу ялх.

— Адыгабээм изэггэшлэн, нэмыкл лофыгбохэр шлэхэу аублэщтха?

— Адыгэ Хасэм изэггэшлэн куп хэтхэр Тыркуем гэгсэныггэмклэ иминистрэ мы мафэхэм лүклэщтых. Еггэдженым иггэклотыггэу тегушылэщтых.

— Еджапэхэм адыгабээр сыдэушггэу ащызэраггэшлэшт? Тхылхэр аггэ-тыха, программэр зэхэггэуцаггэ?

— Адыгэ Республикэм гэгсэныггэмрэ шлэныггэмрэлэ и Министерствэ лээшэу тыфэраз. Тищыклэггэ тхылхэм защытэггэггэу-зэхэм, псынклэу кьытфэгготыггэ. Министрэм ишлэ хэлэу тхылхэр кьытатыхи, нэмыкл лэпылэггэу тищыклаггэм кьыклэупчлаггэ.

— Адыгабээм изэггэшлэн зыцаублэщт классыр кьытэлпуаггэ.

— Я 5-рэ классым щыраггэжээ адыгабээр зэраггэшлэнэу хабээм икьулыкьушлэхэм кьыталауагг, ау тэ ащ тезэггэрэп. Апэрэ классым щаблэныр нах тэрээу тэлэтыггэ.

— Зэрэхьурэмклэ, зэхэщэн лофыгбохэр аухыггэхэп.

— Кьэнэжыггэр бэп. Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» изэлүклэмэ сахэлажэ, адыгабээм изэггэшлэнклэ опыггэу щылэр кьысфалатэ. Тызыфэжэггэ лофыр лыдггэклотэщт.

— Шьуигухэлхэр кьыжудэхьунхэу шьуфэтэлэ.

— Тхьауеггэпсэу.

Хэта тыфэзыщэрэр, сыда тызыфаклорэр?

Хэтрэ цыфи зэбгашлэ пшлоигбоу зыхьуклэ, лээкьуацлэу ыхьырым уклэупчлэ. Ллакьоу зыщыщым елгытыггэу зыщыпсээрэм кьыщыублаггэу кьэбар маклен ууггэион плэкьыщтыр. Урысыем имызакьоу, лэклиб хэггэггэу 55-м ехьумэ адыгэхэр ащэпсэх. Лэпкыр дунаим щитэкьухьаггэми, шлэжэ тилэн зэрэфаер зыщыдггэ-ггупшэрэп.

Адыгэ лээкьуацлэу дунаим шатхьырэр тхьапша? Джэуапыр тэрээу зыми кьытион ымылэ-кышггэу кьытшэхэу. Кьэбэртгэ-Бэлкьарым, Кьэрэщгэ-Щэр-джэсым, Адыгэ Республикэм, Урысыем инэмыкл шьолтырым ащыпсээрэ тилэпкэггэмэ лэ-кьуацлэу ахьырэр шэпхэ гэггэ-нэфьггэм итэу амытхэу кьыхэ-кы. Арэу щытмэ, адыгабээр икьоу зыщызэрамыггэшлэрэ лэклиб хэггэггэмэ лээкьуацлэу ахьырэр тэрээу тилэпкэггэ-мэ амытхьэрэми дггэшлэггэ-жырэп. Амалэу ялэр кьыдэтлгы-тээ, ягукьао адэтэггэш.

Кьэралыггэу-бээр гэггэдэ

Кьэралыгбо гэггэсыклэ илэу Адыгэ Республикэр Урысые Фе-дерацием щэпсэу. Демократиём диштэу адыгабээмрэ урысыб-бээрэ кьэралыггэуабээу ашта-ггэ, Конституциём хэушхьа-фькыггэу чыплэ шьыря. Ащ имызакьоу, республикэ тызэрэ-хьуггэм кьызыдижыггэхэ ады-гэ быракьыр, гимныр, гербыр. Адыгэ лэпккым пачыхьэм идзэхэр илгэси 100-м нахьыбэ-рэ кьэзуаггэхэми, мэшло лыггэр

бэрэ кьырадзыггэми, анахь лгэ-плэу илэр — тарихь чыгур кьы-ухьумагг, адыгэм игутео зэпи-ггэуэггэп.

Лэклибым щылэхэр

— Танэлу кьэггэзаггэу ты-кьыфэллэн тлэкьынэу адыгэ чыгур кьытфэггэуэггэнаггэш, тышггэуфэраз, — лэклиб хэггэггэ-мэ арыс тилэпкэггэуэхэм кьыта-лоу зэхэтэхы.

Ахэр гушылэ кьодыхэп, лэп-кыр гуггэ илэу зыггэпсээрэ гуп-шысэх, зэфэхьысыжыкы. Ти-кьушхьэ лгэггэхэм, мээ шхьуан-тлэхэм, псынэклэч кьарггэохэм кьаклэхьопсых. Тиадыгэ ордхэр зыщыжынчыхэрэ мамыр чы-гум клэрыдзыггэхэу мэпсэх. Мэфэ тхьаггэу кьызыщякьлүшт лэныкьо гупсэр алгэггэрэп, чылопсым ымэ лэшлу алгылэ-сырэп.

Адыгабээклэ яунаггэохэм аща-мыггэггэушлэхэу, адыгэ тхылхэр зыггэггэдэхэрэр аггэпшынэхэу лэклиб хэггэггэмэ арыс тилэп-кэггэмэ уахьтэ кьыакулггэ. Кы-ныггэу зэпачыггэр джыри тызэр-фаем фэдэу кьатхьыжыггэп. Адыгэ Республикэм ащ фэдэ пэ-

рыохьухэр щытилэхэп, ау ащ емылгытыггэу тыбээ члэтэнэ, адыгабээклэ еджэхэрэр нахь маклэ мэхьух, республикэ гэггэ-тэу «Адыгэ макьэр» кьызыт-хыкылэрэмэ япчяггэ хахьорэп.

Зымышлэрэр маклэп

Журналист сэнэхьатым сызэр-рэрылажэрэм кьыпкырыклэу мафэ кьэс цыф маклэп сызылу-клэрэр. Искусствэмрэ спортымрэ яхьылэггэ зэхэхэхэм бэрэ са-хэлажэ, ныбжыклэхэм гушылэ-лэггэу сафэхьу. Адыгэ кьэшья-клэхэр зггэшлэггэжыкыхэрэп, адыгэ ордхэр кьэзылорэмэ ти-ныдэлфьбээ лүпклэу амышлэу зэп кьызырэхэклэрэр.

Спортсменхэм ялоф ащ нахь дэижэу щыт. Тренерхэм сяуп-чымэ е спортсменхэм гушылэ-лэггэу сафэхьумэ, лээкьуацлэу ахьырэр адыгабээклэ кьалон амылэклэу сырехьыллэ. Телефо-ныр кьаштэш, янэ-ятэхэм афы-теох, адыгабээклэ тэрээу алгэ-кьуацлэ кьызыралощтым клэуп-члэх.

Кьытэхьулэщтыр зыдэтэшлэжэ?

Сыда тызынэсыггэр, хэта ащ тыфэзыщэрэр? Ллакьоу тызыщы-щыр дггэлэлэпшым, тырыгуш-хоным афэшл шлэжэу тилэм зы-кьедггэлэтын фаеба. Клэлэцкылу

лыггэплэхэм ашаублээ адыгаб-ээр зэраггэшлэныр нахьышлүклэ зылытэрэмэ адэтэггаштэ, ащ пыдзаггэу еджаплэхэм адыгабээр ащамакьлу хьухэщтэп.

Паспортым датхэщтыр

Адыгабээмрэ урысыбээрэ тиреспубликэ икьэралыггэуабээх. Арэу щытмэ, Урысыем игражда-нэу тызэрэщытыр кьэзыушыкы-тырэ паспортым сыда адыгабээ-кли урысыбээкли лээкьуацлэу тхьырэр зыкыдамытхэщтыр? Цыфыр кьызыщыкыггэу кьэзы-ушыкыатырэ (свидетельствэм) тхылым, паспортым лээкьуацлэу ахьырэр бэитлүклэ адатхэным зи мыхьун хэтлгэггэрэп. Тызыщы-щыр нахьышлоу зыдэтэшлэжын. Лэпкэ гупшысэм зедггэлэтын.

Урысыем иунэггэу лужьу ты-щыпсэуэ, адыгэу тызэрэщылэр лээкьуацлэу тхьырымкли, тишэн-зекьуаклэхэмкли кьэдггэшпыккэ-жы тшлоиггэу. Ащ пае нэмыкл лэпккхэм дэу тафьыщытынэу, тагурымылонэу тлорэп. Тятэжэ плашггэхэм лээкьуацлэу ахьы-щтыггэр тымышлэныр, ллакьор лэпккым щыщ зышлырэ лэ-кьуацлэм итарихь тыклэмы-упчлэныр тэрээп. Лээкьуацлэу ыхьырэр адыгабээклэ кьэзылон зымылгэкырэ клэлэцкылур дггэ-мысэным ыпэклэ ны-тыхэм, клэлэггэаджэхэм нахь пхьэшалоу тяжьуггэуупчлэ...

Зэхэзышаггэхэр: Адыгэ Республикэм и Кьэралыгбо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Кьыдзыггэжыкырэ: Адыгэ Республикэм лэпкэ лофхэмклэ, лэклиб кьэралхэм ащыпсээрэ тилэп-кэггэуэхэм адырялэ зэпхыныггэхэмклэ ыкли кьэбар жьу-ггэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм иапэрэ
гуадзэр

АУЛБЭ
Русьан

Пшггэдэклижэ
зыхьырэ
секретары
нэпшлэкьуй
Заур

Редакциер
зыдэшлыр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшггэдэклижэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыцаушыкыаты-
ггэр:
Урысые Федерациём
хэутын лофхэмклэ,
телерадиокьэтын-
хэмклэ ыкли зэлы-
лэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Тему-Кавказ
чыплэ гьэлоры-
шлал, зэраушыкы-
тыггэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчяггэр
3541
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2041

Хэутыным
узщыклэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыклэтхэггэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00